

Sabiedrisko pakalpojumu
regulēšanas komisija

KONSULTĀCIJU DOKUMENTS

par dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku

saskaņā ar Eiropas Komisijas 2017. gada 16. marta Regulas (ES)
2017/460, ar ko izveido tīkla kodeksu par harmonizētām gāzes
pārvades tarifu struktūrām 26. un 28. pantu

04.12.2025.

Rīga

Skanstes iela 25
Rīga, LV-1013
Latvija

T: +371 67097200
E: sprk@sprk.gov.lv

www.sprk.gov.lv

Satura rādītājs

I	Konsultāciju dokumenta kopsavilkums.....	4
II	Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība.....	5
1.	Pamatojums.....	5
2.	Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas.....	5
3.	Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	5
4.	Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt.....	5
III	Dabasgāzes pārvades sistēmas tehniskie raksturlielumi	5
1.	Latvijas dabasgāzes pārvades sistēma	5
2.	Reģionālās dabasgāzes pārvades sistēmas attīstība	9
IV	Ierosinātās atsaucenes cenas metodikas apraksts.....	11
1.	FinEstLat vienotā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēma	11
2.	Atsaucenes cenas metodikas izvēle	14
3.	Metodikas grozījumu nepieciešamība	16
3.1.	Izmaksu efektivitātes koeficienta noteikšana	16
3.2.	Regulatīvā rēķina aprēķināšana un saskaņošana	17
3.2.1.	Kumulatīvās inflācijas aprēķins.....	17
3.2.2.	Precizējumi saistībā ar nākamo periodu rādītāju aktualizēšanu	17
3.2.3.	Regulatīvā rēķina iesniegšanas forma	17
3.3.	Maksas par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu aprēķins	18
3.4.	Tarifu aprēķins ieejas punktos no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm	18
4.	Atsaucenes cenas metodikā izmantotie izmaksu faktori	18
5.	Ieejas-izejas ieņēmumu sadalījums	19
6.	Jaudbāzētu un resursbāzētu ieņēmumu sadalījums.....	19
7.	Pārvades sistēmu operatoru savstarpējās kompensācijas mehānisms (ITC)...	20
V	Atlaides, reizinātāji un sezonālie faktori	22
1.	Ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi tarifiem piemērojamā atlaide.....	22
2.	Tarifu atlaides atjaunīgajām un mazoglekļa gāzēm	23
3.	Reizinātāji.....	24
4.	Sezonālais faktors	26
VI	Provizorisks dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifi.....	26

1.	Prognozētā ieejas un izejas punktu jauda un pārvadītie dabasgāzes apjomi ..	27
2.	Provizorisko gada jaudas produktu tarifu aprēķins	29
3.	Provizorisko īstermiņa jaudas produktu tarifu aprēķins.....	32
4.	Izmaksu sadalījuma novērtējums	32
VII	Ierosinātās atsaucenes cenas metodikas novērtējums.....	33
VIII	Ierosinātās atsaucenes cenas metodikas un pēc jaudas svērtā attāluma atsaucenes cenas metodikas salīdzinājums	34
IX	Pārvades sistēmas operatora atļautie ieņēmumi	36
1.	Jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas	36
2.	Kapitālas izmaksas	37
3.	Kapitāla atdeves likme	37
4.	Indikatīvie atļautie ieņēmumi	37
5.	Vienkāršots tarifu modelis.....	38

Pielikumi:

1. pielikums. Lēmuma projekts "Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika";
2. pielikums. Provizoriskie īstermiņa konstantās jaudas produktu tarifi tarifu periodam 01.10.2026.–30.09.2028.;
3. pielikums. Provizoriskie atslēdzamās jaudas tarifi tarifu periodam 01.10.2026.–30.09.2028.;
4. pielikums. Provizoriskie atslēdzamās virtuālās pretplūsmas jaudas tarifi tarifu periodam 01.10.2026.–30.09.2028.;
5. pielikums. Provizoriskie īstermiņa konstantās jaudas produktu tarifi par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu tarifu periodam 01.10.2026.–30.09.2028.

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums

Pamatojoties uz Enerģētikas likumā un likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" noteikto pilnvarojumu, kā arī saskaņā ar Eiropas Komisijas 2017. gada 16. marta Regulas (ES) 2017/460, ar ko izveido tīkla kodeksu par harmonizētām gāzes pārvades tarifu struktūrām (turpmāk – TAR NC) 26. un 28. pantu, kā arī 2023. gadā veiktās apspriešanas rezultātiem, Regulators pieņēma 2023. gada 13. jūlija lēmumu Nr. 1/7 "Dabaszgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika" (turpmāk – Metodika)¹.

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) ir sagatavojusi Dabaszgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikas projektu (turpmāk – Metodikas projekts), kurā paredzētas izmaiņas Metodikā attiecībā uz regulatīvo un tarifu periodu, izmaksu efektivitātes koeficienta noteikšanu, biometāna tarifu aprēķināšanas kārtību, maksas par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu tarifa aprēķināšanas pieejas izmaiņām, nosakot jaudbāzētu tarifu, un regulatīvā rēķina saskaņošanu, tas ir, izmaiņas regulatīvā rēķina iesniegšanas (saskaņā ar pielikumu), ieņēmumu un izdevumu starpību uzskaites un ieņēmumu korekcijas veikšanas kārtībā.

Atbilstoši TAR NC 10., 26. un 28. pantā noteiktajam bez ierosinātās atsauces cenas metodikas (dabaszgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikas) konsultāciju dokumentā par dabaszgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku (turpmāk – Konsultāciju dokuments) tiek sniegta informācija par provizoriskajiem dabaszgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifiem, reizinātājiem un sezonālo faktoru, kuri ietekmē īstermiņa jaudas produktu tarifu lielumu, un dabaszgāzes pārvades sistēmas operatora atļautajiem ieņēmumiem, kas atgūstami, piemērojot minētos tarifus, laika periodam no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim, kā arī par dabaszgāzes pārvades sistēmu operatoru savstarpējās kompensācijas mehānisma principiem.

Norādāms, ka Konsultāciju dokumentā minētie dabaszgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifi ir indikatīvi un nav saistoši Latvijas dabaszgāzes pārvades sistēmas operatoram un dabaszgāzes pārvades sistēmas lietotājiem.

Visi dabaszgāzes tirgus dalībnieki ir aicināti sniegt savus komentārus par Konsultāciju dokumentu. Metodikas projekts ir pievienots šī Konsultāciju dokumenta 1. pielikumā.

Plānots, ka Dabaszgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika stāsies spēkā 2026. gada 7. maijā.

Priekšlikumus un komentārus par Metodikas projektu lūdzam Regulatoram iesniegt rakstveidā, nosūtot tos uz elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv, līdz **2026. gada 6. februārim**.

¹ <https://likumi.lv/ta/id/343770-dabaszgazes-parvades-sistemas-pakalpojuma-tarifu-aprekinasanas-metodika>

II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība

1. Pamatojums

Konsultāciju dokuments sagatavots, pamatojoties uz TAR NC 26. un 28. pantu. Konsultāciju dokumenta mērķis ir uzzināt ieinteresēto personu viedokli par dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku un dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifiem Latvijā.

Saskaņā ar Enerģētikas likuma 15. panta 1.¹ daļu dabasgāzes pārvades sistēmas operators sniedz pārvades pakalpojumu par regulatora noteiktajiem tarifiem vai par tarifiem, ko noteicis attiecīgais pakalpojumu sniedzējs saskaņā ar regulatora noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku, ja ir saņemta regulatora atļauja. Likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 9. panta pirmās daļas 2. punkts noteic, ka regulators nosaka tarifu aprēķināšanas metodiku, un 25. panta pirmā daļa noteic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja pienākumu sniegt regulatoram tā pieprasīto informāciju regulatora noteiktajā laikā un kārtībā.

2. Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas

Metodikas projektu izstrādāja Regulators, savukārt provizoriskie dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifi aprēķināti, ņemot vērā dabasgāzes pārvades sistēmas operatora iesniegto informāciju.

3. Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Metodikas projektā ietvertais regulējums ietekmēs pārvades sistēmas operatoru akciju sabiedrību "Conexus Baltic Grid" un dabasgāzes pārvades sistēmas lietotājus.

4. Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Tiek paredzēts, ka samazināsies administratīvais slogs gan dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram, gan Regulatoram, ņemot vērā, ka Metodikas projektā ir ietverts sliekšnis tarifu projekta izmaksu pamatojošās informācijas iesniegšanai. Papildus ir paredzams, ka ar nākamo regulatīvo periodu samazināsies administratīvais slogs gan dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram, gan Regulatoram, sagatavojot informāciju par regulatīvā rēķina atlikumu, kas ir panākts, Metodikas projektu papildinot ar regulatīvā rēķina aprēķināšanas formu.

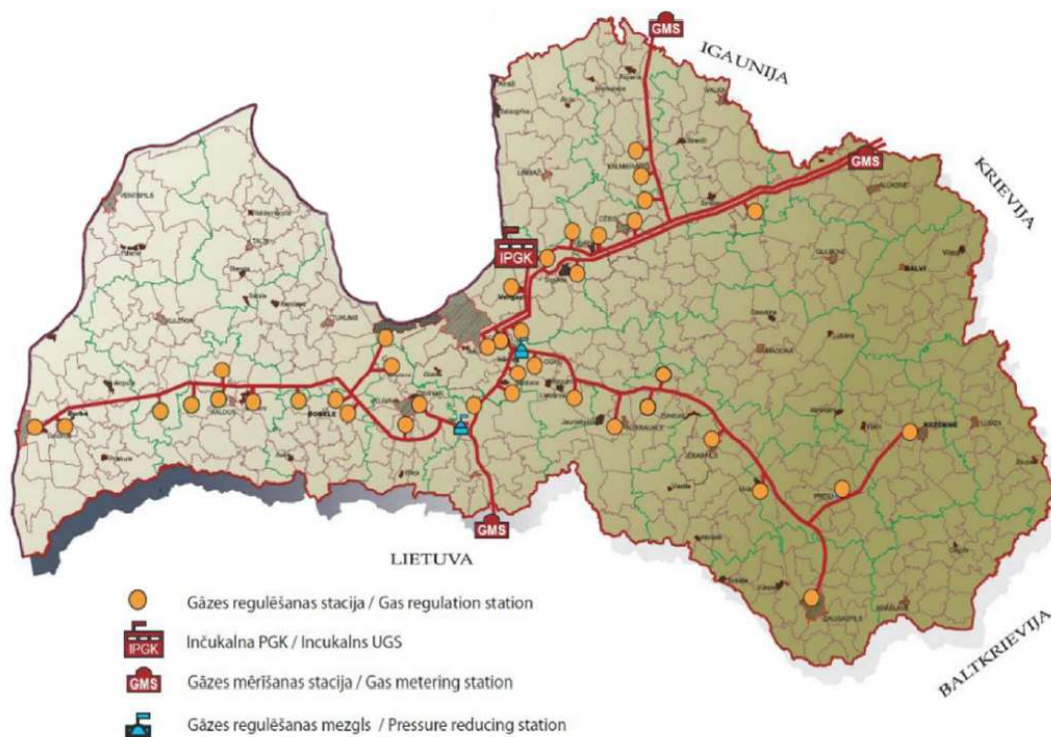
III Dabasgāzes pārvades sistēmas tehniskie raksturlielumi

1. Latvijas dabasgāzes pārvades sistēma

Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 13. jūnija Direktīvā 2024/1788 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz atjaunīgās gāzes, un dabasgāzes un ūdeņraža iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2023/1791 un atceļ Direktīvu 2009/73/EK noteiktajam Enerģētikas likuma 1. panta pirmās daļas 13. punkts noteic, ka dabasgāzes pārvade ir energoapgādes veids, kas ietver dabasgāzes transportēšanu pa augsta spiediena cauruļvadiem (izņemot transportēšanu pa sākumposma cauruļvadiem), lai piegādātu to attiecīgai sadales sistēmai vai tieši lietotājiem, izņemot enerģijas tirdzniecību, un minētā likuma 1. panta pirmās daļas 32. punkts noteic, ka dabasgāzes pārvades sistēma ir cauruļvadu sistēma ar visiem pārvades funkciju veikšanai nepieciešamajiem energoapgādes komersanta objektiem, kurus izmanto dabasgāzes transportēšanai.

Latvijas dabasgāzes pārvades sistēmu veido gāzesvadi ar noslēdzošu armatūru, kuru darba spiediens ir virs 16 bāriem, gāzes regulēšanas stacijas (GRS), gāzes regulēšanas mezgli (GRM)

un gāzes mērīšanas stacijas (GMS), telemehānikas, sakaru un elektroapgādes sistēmas, elektroķīmiskā aizsardzības sistēma un drošības sistēmas (skat. 1. attēlu).

1. attēls. Latvijas dabasgāzes pārvades sistēma

Latvijas dabasgāzes pārvades sistēma tiek dalīta divās daļās – pārrobežu pārvades sistēmā un nacionālā pārvades sistēmā.

Pārrobežu pārvades sistēma ir pārvades sistēmas daļa no ieejas punkta no citas valsts pārvades sistēmas līdz izejas punktam uz citas valsts pārvades sistēmu vai līdz ieejas punktam dabasgāzes krātuvē. Pārrobežu pārvades sistēmu veido Rīga–Paņeveža, Pleskava–Rīga, Izborska–Inčukalna pazemes gāzes krātuve (turpmāk – Inčukalna PGK), Rīga–Inčukalna PGK I līnija, Rīga–Inčukalna PGK II līnija, Vireši–Tallina gāzesvadi. Gāzesvadu garums ir 577 km, diametrs ir 700 mm, un darba spiediens tajos ir no 28 līdz 50 bāriem.

Nacionālā pārvades sistēma ir pārvades sistēmas daļa (atzari no pārrobežu pārvades sistēmas, ko neizmanto dabasgāzes pārrobežu pārvadei) apdzīvotu vietu apgādei ar dabasgāzi kopā ar atzariem un sistēmas operatora gāzes regulēšanas stacijām un mezgliem. Nacionālās pārvades sistēmas gāzesvadu garums ir 613 km, diametrs ir no 100 mm līdz 500 mm (cauruļvadu sadalījumu pa diametriem skat. 1. tabulā), un darba spiediens tajos ir līdz 35 bāriem (projektētais darba spiediens ir līdz 55 bāriem).

1. tabula

Nacionālās pārvades sistēmas gāzesvadu garums sadalījumā pa cauruļvadu diametru

	Cauruļvadu diametrs, mm						
	500	400	350	300	250	200	150 un mazāk
Garums, km	280	20	136	47	42	31	57

Nacionālās pārvades sistēmas gāzesvadi ir veidoti staru veidā – viens nacionālās pārvades sistēmas gāzesvada zars iet Liepājas, bet otrs – Daugavpils virzienā ar atzaru uz Rēzekni.

Latvijas maģistrālie gāzesvadi ir daļa no Somijas, Igaunijas un Latvijas vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas (turpmāk – FinEstLat sistēma). Dabasgāzes pārvades sistēmas (maģistrālo gāzesvadu) kopējais garums ir 1190 km (skat. 2. tabulu).

2. tabula

Latvijas dabasgāzes pārvades sistēmas raksturojums

Caurulvads	Ekspluatācijā nodošanas gads	Garums, km	Diametrs, mm	Maksimālais spiediens, bāri
Rīga–Paņeveža	1983	84,03	700	40
Iecava–Liepāja	1966	209,64	500/350	25
Pleskava–Rīga	1972	160,63	700	47
Izborska–Inčukalna PGK	1984	162,51	700	47
Rīga–Inčukalna PGK I	1967	41,75	700	40
Rīga–Inčukalna PGK II	1978	41,74	700	40
Rīga–Daugavpils	1988	203,00	500	25
Vireši–Tallina	1994	88,00	700	45
Upmala–Preiļi–Rēzekne	2001/2005	66,71	400/350	54
Atzari		131,99		
Kopā:		1190,00		

Latvijā ir viena gāzes mērīšanas stacija “Korneti” Kornetos, Alūksnes novadā, un tā tiek izmantota, lai noteiktu dabasgāzes sadales sistēmas operatoram akciju sabiedrībai “Gaso” nodotās gāzes daudzumu enerģijas vienībās.

Dabasgāzes komercuzskaite uz Latvijas–Lietuvas robežas tiek veikta Kiemenai (Lietuva) gāzes mērīšanas stacijā, savukārt uz Latvijas–Igaunijas robežas – Karksi (Igaunija) gāzes mērīšanas stacijā.

Noteikta daudzuma, spiediena un temperatūras, attīrītas un odorizētas dabasgāzes piegādi dabasgāzes sadales sistēmai, veicot tās daudzuma mērīšanu, nodrošina 40 gāzes regulēšanas stacijas.

2025. gada 28. jūlijā darbu uzsāka pirmais publiskais biometāna ievades punkts “Džūkste”, kas atrodas Džūkstes pagastā. Šobrīd ar viedās sistēmas palīdzību biometāna ražotājiem ir iespēja ievadīt saražoto biometānu pārvades sistēmā, izmantojot publiskos biometāna ievades punktus. Biometāns līdz ievades punktam tiek nogādāts ar kravas transportu kā bioCNG, izmantojot augstspiediena konteinerus (250–300 bāri).

Vienlaikus ir iespēja izbūvēt arī tiešos pieslēgumus dabasgāzes pārvades vai sadales sistēmai dabasgāzes (biometāna) ievadīšanai nacionālajā dabasgāzes ieejas-izejas sistēmā. 2025. gada 1. novembrī bija izbūvēti divi šādi pieslēguma punkti.

Latvijas dabasgāzes pārvades sistēmā transportētais dabasgāzes daudzums ir atkarīgs no dabasgāzes pārvades sistēmas ieejas un izejas punktu jaudas (skat. 3. tabulu).

3. tabula

Latvijas dabasgāzes pārvades sistēmas ieejas un izejas punktu tehniskā jauda 2025. gadā (GWh/dienā)

ieejas/izejas punkts	ieejas tehniskā jauda	izejas tehniskā jauda
Kiemenai (Latvija/Lietuva)	90	82
Inčukalna pazemes gāzes krātuve	74	129
Luhamaa (Igaunija/Krievija)	105	105

Inčukalna PGK ir vienīgā funkcionējošā pazemes gāzes krātuve FinEstLat sistēmā, un tās uzdevums ir nodrošināt pastāvīgu dabasgāzes padevi lietotājiem neatkarīgi no dabasgāzes patēriņa sezonālajām izmaiņām, ierasti veicot dabasgāzes iesūkņēšanu vasarā un izņemšanu ziemā.

Inčukalna PGK sāka darbu 1968. gadā. Dabasgāzes krātuve izveidota porainā smilšakmens slānī aptuveni 600–750 metru dziļumā, kuru sedz necaurlaidīgu iežu slāņi. Inčukalna PGK centrālā teritorija un tehnoloģisko procesu nodrošināšanai nepieciešamais aprīkojums – trīs gāzes savākšanas punkti un 180 gāzes krātuves urbumi – aizņem aptuveni 8 400 hektāru lielu teritoriju. Kopumā Inčukalna PGK aizņem aptuveni 40 km² lielu teritoriju.

Inčukalna PGK tehnoloģiskajā projektā paredzētais maksimālais aktīvās dabasgāzes daudzums ir 24 865 GWh. Krātuves uzglabājamo dabasgāzes daudzumu un kolektorslāņa spiedienu, tas ir, spiedienu, pie kura krātuves pārsegslānis saglabājas necaurlaidīgs, ietekmē vairāki faktori, jo īpaši Inčukalna PGK faktiskais papildījums ar dabasgāzi iepriekšējos krātuves ciklos un iesūkņēšanas intensitāte konkrētā krātuves cikla laikā.

Dabasgāzes izņemšana no krātuves pamatā notiek, izmantojot spiedienu starpību kolektorslānī un maģistrālajā cauruļvadā, un attiecīgi dienas izņemšanas jauda ir atkarīga no krātuves papildījuma. Krātuves papildījumam samazinoties, dabasgāzes izņemšanas jauda samazinās.

2. attēls. Iesūkņētās un izņemtās dabasgāzes daudzums (GWh/dienā) un aktīvās dabasgāzes daudzums (TWh) Inčukalna PGK 2023. un 2024. gadā²

² Dabasgāzes pārvades sistēmas operatora ikgadējā novērtējuma ziņojums par 2024. gadu (https://www.conexus.lv/uploads/filedir/Zinojumi/2024_PSO_ikgad_nov_zinojums-01-07_LV.pdf)

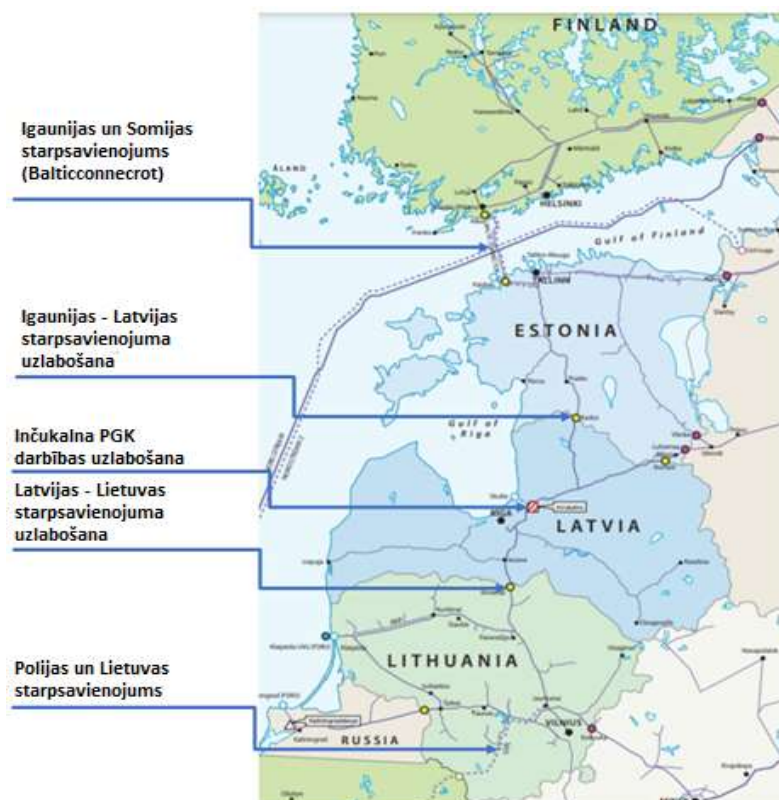
Konsultāciju dokumenta nākamajā nodaļā aprakstītā Inčukalna PGK darbības uzlabošanas projekta ietvaros tika veikta dabasgāzes pārsūkņēšanas agregāta 12z330 Nr. 3 modernizācija. Pēc dabasgāzes pārsūkņēšanas agregāta modernizācijas darbu pabeigšanas 2021. gada novembrī to var izmantot dabasgāzes kompresijas izņemšanai no krātuves pavasara mēnešos, kad krātuvē pieejams mazāks aktīvās dabasgāzes apjoms un krātuves tehniskās iespējas bez kompresijas ieguves iespējas ir ierobežotas.

Krātuves jaudu rezervē lietotāji no Baltijas valstīm, Somijas, Norvēģijas, Vācijas, Polijas un Šveices.

Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa aprēķināšanas vajadzībām tiek pieņemts, ka dabasgāzes piegāde Latvijas lietotāju gazificētiem objektiem, kuri ir pieslēgti dabasgāzes sadales sistēmai, tiek nodrošināta, izmantojot vienu virtuālo izejas punktu Latvijas lietotāju apgādei, kas apkopo visus tehniski iespējamus izejas punktus uz dabasgāzes sadales sistēmu Latvijas teritorijā.

2. Reģionālās dabasgāzes pārvades sistēmas attīstība

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2022. gada 30. maija Regulu (ES) 2022/869 par Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādņēm un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 715/2009, (ES) 2019/942 un (ES) 2019/943 un Direktīvas 2009/73/EK un (ES) 2019/944 un atceļ Regulu (ES) Nr. 347/2013 Baltijas jūras reģions ir noteikts par vienu no Eiropas Savienības (turpmāk – ES) prioritārajiem koridoriem, lai savienotu Baltijas jūras reģiona dabasgāzes apgādes sistēmu ar kopējo ES dabasgāzes pārvades tīklu. Lai izveidotu savienojumu ar ES dabasgāzes pārvades sistēmu, uzlabotu dabasgāzes apgādes drošību un dažādotu dabasgāzes piegādes avotus, Baltijas jūras reģionā īstenoti vairāki Eiropas kopējo interešu projekti (skat. 3. attēlu).

3. attēls. Baltijas jūras reģionā īstenotie Eiropas kopējo interešu projekti

Lgaunijas–Somijas starpsavienojums (“Balticconnector”) savieno Somijas dabasgāzes pārvades sistēmu ar Baltijas valstu dabasgāzes pārvades sistēmām, radot nepieciešamo priekšnosacījumu vienotā Baltijas dabasgāzes tirgus izveidei. “Balticconnector” būvniecība tika pabeigta 2019. gada beigās, un starpsavienojums, kuru veido divvirzienu gāzes cauruļvads, savu darbību uzsāka 2020. gada 1. janvārī.

“Balticconnector” pozitīvi ietekmēja reģiona kopējo pārvadīto dabasgāzes plūsmu apjomus, dodot iespēju piegādāt dabasgāzi Somijas lietotājiem, izmantojot arī Inčukalna PGK uzglabāšanas pakalpojumus. Pārvadītās dabasgāzes apjoms 2021. gadā starpsavienojumā “Balticconnector” Somijas virzienā bija 6,3 TWh, un tas veidoja aptuveni vienu trešdaļu no Somijas kopējā dabasgāzes patēriņa.

Lgaunijas–Latvijas starpsavienojums (Karksi) nodrošina dabasgāzes pārvadi no Inčukalna PGK un Lietuvas dabasgāzes lietotājiem Lgaunijā un Somijā, kā arī dabasgāzes piegādes Latvijas un Lietuvas dabasgāzes lietotājiem no Lgaunijas pārvades sistēmas. 2024. gadā, izmantojot starpsavienojumu, dabasgāze tika piegādāta no Inkoo SDG termināļa iesūkņēšanai Inčukalna PGK, Latvijas nacionālajam patēriņam un pārvadei tālāk uz Lietuvu, kā arī pretējā virzienā Lgaunijas gāzapgādei no Inčukalna PGK. Starpsavienojums ir viena cauruļvada koridors ar nosacīto diametru 700 mm, un tā garums līdz savienojumam ar divu cauruļvadu sistēmu Latvijas teritorijā ir 85,85 km. 2024. gada beigās maksimālā tehniskā jauda Karksi punktā abos starpsavienojuma virzienos bija 116,4 GWh/d. Maksimālā jauda tiek nodrošināta pie gāzes darba spiediena 50 bāri, savukārt projektētais, maksimāli pieļaujamais spiediens cauruļvadā ir noteikts 55 bāri. Iepriekšējos divos gados virzienā uz Lgauniju caur starpsavienojumu tika pārvadītas 9 667 GWh enerģijas, savukārt virzienā no Lgaunijas uz Latviju pēdējos divos gados caur starpsavienojumu tika pārvadītas 9 798 GWh enerģijas kopējā laika.

Polijas–Lietuvas starpsavienojuma (turpmāk – GIPL) būvniecības mērķis bija savienot Polijas un Lietuvas dabasgāzes pārvades sistēmas, tādējādi nodrošinot Baltijas valstu un Somijas dabasgāzes pārvades sistēmu integrēšanu ES dabasgāzes pārvades sistēmā un palielinot dabasgāzes apgādes drošumu reģionā. GIPL cauruļvada diametrs ir 700 mm, kopējais garums ir apmēram 508 km, tai skaitā 343 km Polijā un 165 km Lietuvā. Plānotā jauda virzienā uz Lietuvu ir 73,9 GWh/d, savukārt virzienā uz Poliju – 58 GWh/d.

GIPL darbību uzsāka 2022. gada 1. maijā. 2022. gada oktobrī GIPL sekmīgi izturēja pārbaudi darbībai ar maksimālo jaudu. 2025. gada deviņos mēnešos caur GIPL starpsavienojumu starp Lietuvu un Poliju uz Eiropu tika transportētas 2,7 TWh gāzes. Latvijas, Lgaunijas un Somijas vajadzībām tika transportētas 10 TWh gāzes, kas ir par 27% vairāk nekā tajā pašā periodā 2024. gadā. Kopš GIPL darbības uzsākšanas tā lietotāju skaits nepārtraukti pieaug, šobrīd sasniedzot desmit tirgus dalībniekus.

Latvijas–Lietuvas starpsavienojuma uzlabošana ne vien ļauj nodrošināt lielāku dabasgāzes daudzuma apmaiņu starp Latviju un Lietuvu, bet arī garantē pietiekamu Latvijas pārvades sistēmas jaudu dabasgāzes plūsmu nodrošināšanai FinEstLat dabasgāzes tirgū. Starpsavienojums ir viena cauruļvada koridors ar nosacīto diametru 700 mm, un tā garums līdz savienojumam ar divu cauruļvadu sistēmu ir 83,79 km. Pēc Latvijas–Lietuvas starpsavienojuma uzlabošanas projekta realizēšanas 2024. gadā tehniskā jauda virzienā no Lietuvas uz Latviju noteikta līdz 90 GWh/d un 82 GWh/d virzienā no Latvijas uz Lietuvu. Maksimālā jauda tiek nodrošināta pie gāzes darba spiediena 50 bāri, savukārt projektētais, maksimāli pieļaujamais spiediens cauruļvadā ir noteikts 55 bāri.

Iepriekšējos divos gados virzienā uz Lietuvu caur starpsavienojuma punktu tika pārvadītas 4 026 GWh enerģijas, starpsavienojuma punkts šajā virzienā darbojās 157 dienas jeb 21% no kopējā laika. Virzienā no Lietuvas uz Latviju pēdējos divos gados caur šo starpsavienojuma punktu tika pārvadītas 25 195 GWh enerģijas. Lielās gāzes plūsmas Latvijas virzienā skaidrojamas galvenokārt ar to, ka Klaipēdas sašķidrinātās dabasgāzes (turpmāk – SDG) terminālis šajā periodā bija nozīmīgākais gāzes piegādes avots gāzes patēriņam Baltijas–

Somijas reģionā, kā arī ar sistēmas lietotāju izvēli gāzes iesūkņēšanas sezonas laikā noglabāt gāzi Inčukalna PGK.

Inčukalna PGK darbības uzlabošanas projekta ietvaros paredzēts veikt trešā gāzes savākšanas punkta pārbūvi, atjaunot 36 urbumus, kā arī modernizēt piecus esošos dabasgāzes pārsūkņēšanas agregātus un uzstādīt jaunu pārsūkņēšanas agregātu. Jauna pārsūkņēšanas agregāta uzstādīšana nodrošinās dabasgāzes izņemšanu no krātuves ar kompresiju ar 50–55 bāru izejas spiedienu Inčukalna PGK starpsavienojumā ar dabasgāzes pārvades sistēmu arī tad, ja spiediens krātuves rezervuārā būs zemāks par spiedienu pārvades sistēmā. Līdz ar to, īstenojot projektu, būtiski tiks samazināta izņemšanai pieejamās jaudas atkarība no dabasgāzes daudzuma krātuvē, kas būtiski uzlabos dabasgāzes apgādes drošumu, kā arī krātuves darbības efektivitāti, kas ir jo īpaši svarīgi vienotā Baltijas–Somijas dabasgāzes tirgus optimālas un maksimāli efektīvas darbības nodrošināšanai. Projekta ietvaros tiks īstenoti arī vides aizsardzības pasākumi, samazinot CO₂, NO_x un citu emisiju apjomu. Projektu plānots pabeigt 2025. gada novembrī.

IV Ierosinātās atsaucēs cenas metodikas apraksts

1. FinEstLat vienotā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēma

FinEstLat sistēma uzsāka darbību 2020. gada 1. janvārī. Tās izveide tika balstīta uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija (EK) Regulā Nr. 715/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem un par Regulas (EK) Nr. 1775/2005 atcelšanu (turpmāk – Regula 715/2009) ieviesto ieejas-izejas sistēmas koncepciju, kā arī pētījumā “Quo vadis ES gāzes tirgus regulatīvais satvars – Pētījums par Eiropas gāzes tirgus modeli”³ (turpmāk – Pētījums) secināto, ka ES iekšējo pārrobežu tarifu noteikšana nulles līmenī palielina tirdzniecības zonu likviditāti un līdz ar to cenu izlīdzināšanos visā ES. Attiecīgi konkrēta dabasgāzes pārvades sistēmas operatora ieņēmumu samazinājums būtu jākompensē, palielinot vai nu ES ieejas tarifus, vai iekšzemes izejas tarifus (vai kombinējot abus) un pārdaļot ieņēmumus, izmantojot pārvades sistēmu operatoru savstarpējās kompensācijas (turpmāk – ITC) mehānismu.

FinEstLat sistēmas izveides mērķis bija izmantot Pētījumā minētās, kā arī apjoma radītās ekonomijas priekšrocības, tādējādi:

- veicinot dabasgāzes brīvu apriti reģionā un novēršot piegādes ceļu diskriminēšanu;
- samazinot šķēršļus jaunu tirgus dalībnieku ienākšanai FinEstLat dabasgāzes tirgū un tādējādi veicinot konkurenci tirgū;
- nodrošinot lielāku tirgus likviditāti;
- uzlabojot esošās infrastruktūras izmantošanu un novēršot pārmērīgus ieguldījumus tajā;
- uzlabojot piegādes drošumu, izmantojot tirgus pasākumus;
- samazinot tarifu sistēmas sarežģītību un nodrošinot tarifu pārredzamību un paredzamību;
- nodrošinot augstāku cenu izlīdzināšanos (konvergenci) FinEstLat valstīs;
- samazinot lielāko dabasgāzes piegādātāju tirgus varu un palielinot FinEstLat dabasgāzes tirgus neatkarību.

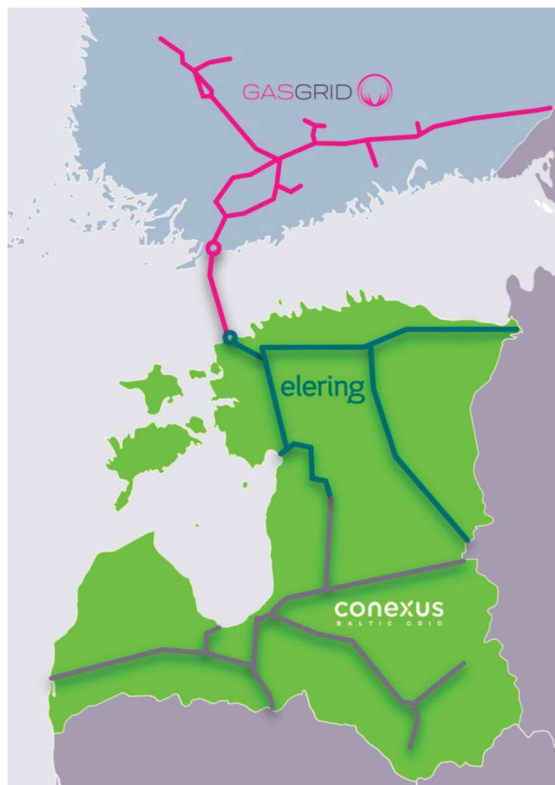
³ *European Commission, Directorate-General for Energy, Internal Energy Market. Quo vadis EU gas market regulatory framework – Study on a Gas Market Design for Europe.* 2018, 214-215 p. (https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/quo_vadis_report_16feb18.pdf)

FinEstLat valstu un Lietuvas regulatīvās iestādes sadarbojās ar konsultāciju kompāniju "Baringa Partners" LLP (turpmāk – Baringa), lai izvēlētos vispiemērotāko dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas modeli. Ievērojot Baringa pētījumā⁴ par vienotās Baltijas un Somijas dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas tarifu noteikšanas modeli Somijas–Baltijas gāzes tirgū secināto, FinEstLat sistēmai ir šādas galvenās iezīmes:

- sistēmā nepastāv iekšējie starpsavienojuma punkti, tajā skaitā izejas punkts uz Inčukalna PGK un ieejas punkts no Inčukalna PGK;
- pastmarkas atsaucēs cenas metodiku piemēro katrā sistēmas valstī atsevišķi;
- sistēmas ieejas punktos ir noteikti vienādi tarifi, izmantojot salīdzinošo novērtēšanu un pārvērtēšanu;
- dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma ieņēmumi, kas atgūti no ieejas punktu tarifiem, tiek sadalīti, izmantojot ITC mehānismu, proporcionāli katrā sistēmas valstī patērētajam dabasgāzes daudzumam;
- izejas punktu tarifi tiek noteikti, lai nodrošinātu, ka katrs dabasgāzes pārvades sistēmas operators atgūst pārējos pārvades sistēmas pakalpojuma ieņēmumus, kas nav atgūti no ieejas punktu tarifiem;
- par nepārvades pakalpojumu ieņēmumiem katra sistēmas valsts lemj atsevišķi.

Nemot vērā atšķirīgo dabasgāzes tirgus attīstības līmeni (Somijas dabasgāzes tirgus tika atvērts tikai 2020. gadā), FinEstLat sistēmā ir izveidotas divas balansēšanas zonas – vienotā Igaunijas un Latvijas balansēšanas zona un Somijas balansēšanas zona.

Vienotajā Igaunijas un Latvijas balansēšanas zonā tiek piemēroti vienoti noteikumi attiecībā uz trešo personu piekļuvi pakalpojumiem, jaudas sadali un pārslodzes vadību, kā arī balansēšanu. Regulators, vienojoties ar Igaunijas regulatīvo iestādi, ar 2025. gada 29. maija lēmumu Nr. 41 "Par Vienoto dabasgāzes pārvades sistēmas lietošanas noteikumu saskaņošanu" saskaņoja vienotās balansēšanas zonas dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru akciju sabiedrības "Conexus Baltic Grid" (turpmāk – AS "Conexus Baltic Grid") un "Elering", AS izstrādāto Vienoto dabasgāzes pārvades sistēmas lietošanas noteikumu jaunāko redakciju.⁵

2022. gada 14. jūlija grozījumi Enerģētikas likuma 106. panta ceturtajā daļā, kuri stājās spēkā 2023. gada 1. janvārī, noteic, ka dabasgāzes piegāde no Krievijas Federācijas (turpmāk – trešā valsts) ir aizliegta. Igaunijas Republikā arī veiktas izmaiņas normatīvajā regulējumā, nosakot dabasgāzes importa aizliegumu no trešās valsts. Pamatojoties uz minētajiem regulējuma grozījumiem, Vienotajos dabasgāzes pārvades sistēmas lietošanas noteikumos noteikts, ka attiecībā uz trešās valsts izcelsmes dabasgāzi sistēmas lietotājiem ir iespējams tikai tranzīts, tas

4

https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/editor/ED/Konsultaciju_dokumenti/Dabasgaze/2019/Tariff%20model_Baringa%20Phase%20%20Report_Final_V3_0.pdf

5 <https://likumi.lv/ta/id/353010-par-vienoto-dabasgazes-parvades-sistemas-lietosanas-noteikumu-saskanosanu>

ir, trešās valsts izcelsmes dabasgāzes transportēšana uz trešo valsti caur kopējo balansēšanas zonu un citām tai blakus esošām balansēšanas zonām.

Regulators, vienojoties ar Igaunijas regulatīvo iestādi, ar 2025. gada 2. oktobra lēmumu Nr. 88 "Par vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas balansēšanas noteikumu saskaņošanu" saskaņoja vienotās balansēšanas zonas dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru AS "Conexus Baltic Grid" un "Elering", AS izstrādāto Vienoto noteikumu dabasgāzes balansēšanai pārvades sistēmā jaunāko redakciju.⁶

Saskaņā ar minētajiem noteikumiem sistēmas lietotājs slēdz balansēšanas līgumu ar jebkuru vienotās balansēšanas zonas dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru un pārvades pakalpojuma līgumu ar pārvades sistēmas operatoru, ar kuru ir noslēgts balansēšanas līgums.

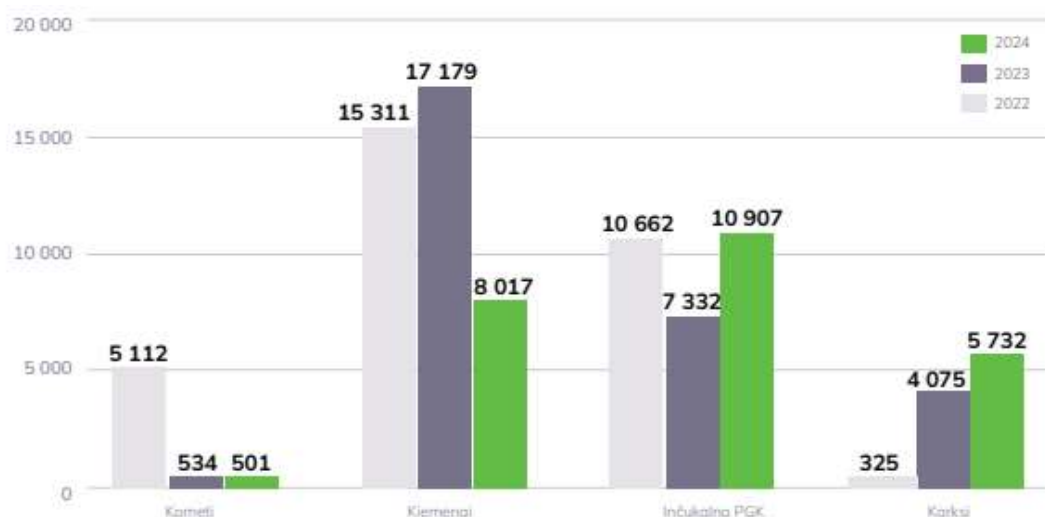
Tirdzniecības platforma – gāzes birža "EEX" – ir pirmais dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru balansēšanai nepieciešamās dabasgāzes avots. Tirdzniecības platformā tika veikti 94% no visiem balansēšanas darījumiem, savukārt pārvades sistēmas balansēšanas pakalpojumu sniedzēju iesniegtie piedāvājumi tika izmantoti 6% gadījumu.

Balansēšanai dabasgāzes pārvades sistēmas operatori tirdzniecības platformā prioritāri pārk standartizētos īstermiņa (pašreizējās vai nākamās dienas) produktus ar piegādi virtuālajā tirdzniecības punktā (*title product*), bet var izmantot arī lokalizēto (*locational*) produktu. Saskaņā ar neitralitātes maksas aprēķināšanas metodiku visas balansēšanas darbību izmaksas un ieņēmumi tiek attiecināti uz neitralitātes maksu. Neitralitātes maksu maksā vai saņem sistēmas lietotājs.

Dabasgāzes transportēšanai Somijas balansēšanas zonā sistēmas lietotājs slēdz balansēšanas līgumu un dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma līgumu ar Somijas dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru "Gasgrid Finland" Oy.

2024. gadā kopējais pārvadītais dabasgāzes apjoms veidoja 25,22 TWh, kas ir par 13,4% mazāk nekā iepriekšējā gadā. 2024. gada ietvaros tika nodrošinātas dabasgāzes piegādes Latvijas, Lietuvas un Igaunijas vajadzībām, kā arī Somijas vajadzībām no aprīļa, kad tika atjaunota zemūdens gāzesvada "Balticconnector" darbība. Kopējais dabasgāzes patēriņa apjoms nedaudz pieauga. Patēriņa pieaugumu ietekmēja gan aukstais laiks gada pirmajos mēnešos, palielinot patēriņu apkures vajadzībām, gan augstāks elektroenerģijas ražošanas apjoms Latvijā (skat. 4. attēlu).

⁶ <https://likumi.lv/ta/id/363513-par-vienotas-dabasgazes-parvades-ieeejas-izejas-sistemas-balansesanas-noteikumu-saskanosanu>

4.attēls. Pārvades sistēmā saņemtais dabasgāzes daudzums 2022., 2023. un 2024. gadā (GWh)

Dabasgāzes plūsmu dinamikā 2024. gadā var novērot izmaiņas: joprojām lielākās dabasgāzes piegādes Latvijai tika saņemtas no Lietuvas, bet salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu no Lietuvas saņemtais dabasgāzes apjoms ir samazinājies par 53%. No Lietuvas saņemtā dabasgāzes apjoma samazinājumu ietekmēja Klaipēdas SDG termināļa apkope no 2024. gada 1. maija līdz 13. jūnijam un pārvades gāzesvada Rīga–Paņeveža remontdarbi augustā. Savukārt Inčukalna PGK 2024. gada iesūkņēšanas sezonā lieli gāzes apjomi tika saņemti tranzītā caur Igauniju no Inkoo SDG termināļa Somijā. 2024. gadā no Igaunijas saņemtais dabasgāzes apjoms Latvijā pieauga par 1,65 TWh. Dabasgāzes piegādes no Krievijas nenotika. 2024. gada oktobrī un novembrī tika veikts dabasgāzes tranzīts no Luhamaa punkta uz Kaļiņingradas apgabalu 0,5 TWh apmērā.

Nav identificēti tādi ietekmes faktori, lai tuvākajos gados pieprasījums pēc dabasgāzes Latvijā un visā FinEstLat sistēmā būtiski mainītos.

FinEstLat tirgus darbības piecu gadu rezultāti apliecina, ka būtiski ieguvēji ir visi dabasgāzes apgādē iesaistītie dalībnieki. Dabasgāzes pārvades sistēmas lietotājiem un dabasgāzes galalietotājiem ir būtiski palielinājušās piegādātāja izvēles iespējas, jo, izveidojot vienoto ieejas tarifa zonu, nav jāveic maksājumi par zonas valstu savstarpējo robežu šķērsošanu, tādējādi veicinot konkurenci dabasgāzes tirgotāju vidū un vienkāršojot pieeju alternatīviem gāzes avotiem. Dabasgāzes tirgotājiem ir iespēja daudz efektīvāk izmantot pieejamo dabasgāzes pārvades un krātuves infrastruktūru, bet vienotā Igaunijas–Latvijas balansēšanas zona samazina birokrātisko slogu un nodrošina ērtu un pārskatāmu balansēšanas procesa norisi.

2. Atsauces cenas metodikas izvēle

TAR NC 6. panta 1. un 3. punkts noteic, ka atsauces cenas metodiku nosaka vai apstiprina valsts regulatīvā iestāde, pieņemot un publicējot pamatotu lēmumu pēc atsauces cenas metodikas galīgās apspriešanas saskaņā ar TAR NC 26. pantu. TAR NC neparedz nekādus noklusējuma noteikumus vai īpašas prasības ieejas-izejas sistēmām, kas aptver vairākas dalībvalstis, kurās darbojas vairāki pārvades sistēmas operatori. Tādēļ atbilstoši TAR NC 11. panta prasībām dabasgāzes pārvades sistēmu operatori, kas darbojas šādā ieejas-izejas sistēmā, vienu un to pašu atsauces cenas metodiku var piemērot kopīgi vai atsevišķi vai arī atšķirīgas atsauces cenas noteikšanas metodikas var piemērot atsevišķi.

Iepriekšējā nodaļā jau minēts, ka Baringa pētījumā tika secināts, ka FinEstLat vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā jāpiemēro pastmarkas atsauces cenas metodika katrā valstī atsevišķi. Secinājums tika izdarīts pētījuma pirmajā posmā, salīdzinot pastmarkas, jaudas svērtā attāluma un matricas atsauces cenas metodikas. Atsauces cenu salīdzināšanā tika

vērtēta katras metodikas ietekme uz dabasgāzes tirgus darbību, dabasgāzes konkurētspēju un lietotāju labklājību, kā arī tika vērtēta metodikas vienkāršība un pārskaitījumu apjoms dabasgāzes pārvades sistēmu operatoru savstarpējo kompensāciju mehānisma ietvaros (tam jābūt iespējami mazākam).

Baringa veiktās analīzes un plašāka novērtējuma rezultāti liecina, ka pastmarkas atsauces cenas metodikai ir vairākas pozitīvas iezīmes (skat. 4. tabulu).

4. tabula

Atsauces cenas metodiku salīdzināšanas rezultāti

Kritērijs	Pastmarkas atsauces cenas metodika	Pēc jaudas svērtā attāluma atsauces cenas metodika	Matricas atsauces cenas metodika
Ekonomiskā efektivitāte			
Ilgtermiņa lietotāju labklājības veicināšana			
Konkurences veicināšana			
Vienkāršība			
Izvairīšanās no nozīmīgiem pārskaitījumiem starp valstu pārvades sistēmas operatoriem			

Piemēram, attiecībā uz vienkāršību, ekonomisko efektivitāti un konkurences kritērijiem pastmarkas atsauces cenas metodika ir saņēmusi augstāko novērtējumu. Tomēr, izmantojot pastmarkas atsauces cenas metodiku, būs jāveic lieli pārskaitījumi ITC mehānisma ietvaros, nodrošinot katram dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram paredzētos atļautos ieņēmumus. Līdz ar to pastmarkas atsauces cenas metodikai ir noteikts zemākais novērtējums attiecībā uz kritērija "Izvairīšanās no nozīmīgiem pārskaitījumiem starp valstu pārvades sistēmas operatoriem" izpildi.

Jaudas svērtā attāluma un matricas atsauces cenas metodikas nodrošina lielāku ilgtermiņa lietotāju labklājību, salīdzinot ar pastmarkas atsauces cenas metodiku. Tomēr arī jaudas svērtā attāluma atsauces cenas metodikas izmantošanas gadījumā būs samērā lieli pārskaitījumi starp valstu pārvades sistēmas operatoriem. Matricas atsauces cenas metodika nodrošina vismazākos pārskaitījumus ITC mehānisma ietvaros.

Izvērtējot visu atsauces cenu metodiku priekšrocības un trūkumus, Baringa secināja, ka dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu noteikšanai FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā pastmarkas atsauces cenas metodika ir vispiemērotākā, jo īpaši ņemot vērā tādus vērtēšanas kritērijus kā ekonomiskā efektivitāte un konkurence dabasgāzes piegādē.

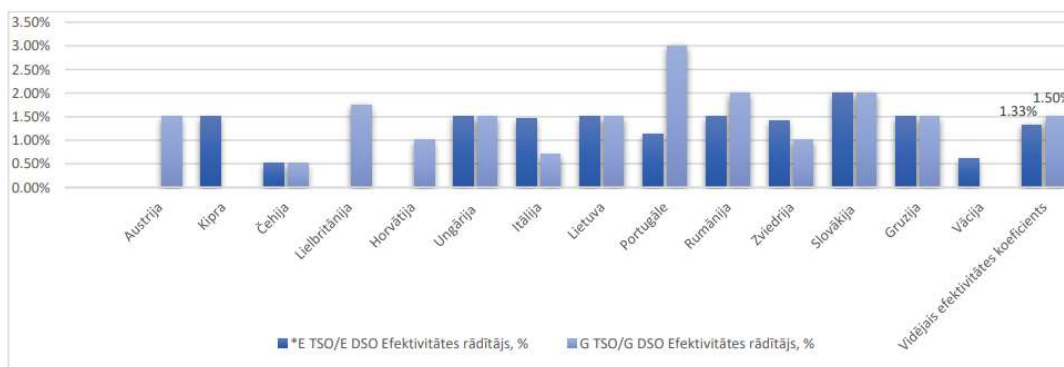
Pamatojoties uz FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas valstu regulatīvo iestāžu vienošanos piemērot pastmarkas atsaucēs cenas metodiku katrā valstī atsevišķi, Regulators 2023. gada 13. jūlijā apstiprināja Metodiku.

3. Metodikas grozījumu nepieciešamība

Metodikas projekts (skat. 1. pielikumu) sagatavots, ievērojot nepieciešamību veikt precizējumus attiecībā uz atļauto ieņēmumu noteikšanu, regulatīvā rēķina aprēķināšanas un izmantošanas kārtību. Metodikas projektā veiktas izmaiņas izmaksu efektivitātes koeficienta aprēķināšanas kārtībā, kā arī ieviests jauns jaudu produktu tarifs, kas tiks piemērots biometāna ražotājiem un galalietotājiem.

3.1. Izmaksu efektivitātes koeficienta noteikšana

Izvērtējot dabasgāzes un elektroenerģijas sistēmas operatoru tarifu aprēķinus, Regulators secināja, ka spēkā esošais regulējums, kas paredz komersantiem pašiem noteikt efektivitātes koeficientu, ir uzlabojams, lai veicinātu efektivitātes procesu ieviešanu. Vienlaikus sistēmas operatori atzīst, ka efektivitātes noteikšana ir izaicinoša tāpat kā sasniegtās efektivitātes pierādīšana. Izpētot Eiropas energoregulatoru pieredzi un praksi, tika secināts, ka lielākoties citās ES dalībvalstīs sasniedzamo efektivitātes līmeni nosaka regulatori un tas vidēji ir 1,33% dabasgāzes nozarē un 1,5% elektroenerģijas nozarē (skat. 5. attēlu).

* Itālijai, Portugālei un Zviedrijai noteikti vidēji rādītāji

5. attēls. Efektivitātes rādītāju vērtības Eiropā

Nemot vērā minēto, kā arī lai nodrošinātu efektivitātes koeficienta noteikšanas pieeju, kas ir pēc iespējas vienkāršāka, pārskatāmāka un neprasa komersantu un Regulatora lielu resursu ieguldījumu, Metodikas projektā ir definēts, kas tiek uzskatīts par efektivitāti. Turklāt Metodikas projektā ir noteikts, ka izmaksu efektivitāte ir izmaksu ietaupījuma apmērs, kas komersantam jāsasniedz regulatīvā perioda ietvaros, uzlabojot saimnieciskās darbības efektivitāti, ar to saprotot, ka izmaksu ietaupījums īstermiņa finanšu rādītāju uzlabošanai vai darba procesu vai izmaksu pārlikšana uz nākamo regulatīvo periodu nav uzskatāma par efektivitāti. Efektivitāte ir mērķtiecīga procesu pilnveidošana, kas nodrošina izmaksu samazinājumu ilgtermiņā.

Vienlaicīgi noteikti vienoti principi efektivitātes aprēķināšanai, kas paredz, ka efektivitātes koeficienta vērtība tiek noteikta 50% apmērā no nākamā kalendāra gada Latvijas Bankas prognozētā patēriņa cenu indeksa (inflācijas). Vienlaikus Regulators saredz, ka jānosaka arī efektivitātes koeficienta minimālā vērtība deflācijas gadījumam un augstākā vērtība, nodrošinot samērīguma principa ievērošanu. Efektivitātes koeficients tiek noteikts visam regulatīvajam periodam. Ar Metodikas projektu ir paredzēts ieviest vienlīdzīgu pieeju efektivitātes noteikšanai elektroenerģijas un dabasgāzes nozarē. Metodikas projekts paredz atteikties no stimula noteiktajai izmaksu efektivitātei, kas paredzēta elektroenerģijas un dabasgāzes sistēmas pakalpojumu aprēķināšanas metodikās, dodot iespēju samazināt regulatīvā rēķina atlikumu līdz 50%, ja efektivitāte ir sasniegta. Tā vietā Metodikas projekts paredz iespēju pārvades sistēmas operatoram paturēt ienākumus, kas saistāmi ar virsefektivitāti. Lai nodrošinātu pārvades

sistēmas operatoram tiesisko palāvību, Metodikas projekta noslēguma jautājumos noteikts, ka Metodikas punkts par stimulu virsefektivitātei stāties spēkā ar nākamo regulatīvo periodu, līdz ar to spēkā esošās Metodikas regulējums ir attiecināms uz šobrīd spēkā esošo regulatīvo periodu un noslēguma regulatīvā rēķina sagatavošanu saistībā ar efektivitātes stimuliem.

Vienlaikus, plānojot uz regulatīvo periodu attiecināmās izmaksas, pārvades sistēmas operatoram ir jāievēro Eiropas Parlamenta un Padomes 2023. gada 13. septembra Direktīvas (ES) 2023/1791 par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu (ES) 2023/955 27. pantā noteiktais princips "energoefektivitāte pirmajā vietā".

3.2. Regulatīvā rēķina aprēķināšana un saskaņošana

Saskaņā ar TAR NC 20. panta 1. un 3. punktu regulatīvā rēķina pilnīgu vai daļēju saskaņošanu veic saskaņā ar piemēroto atsaucē cenā metodiku, lai atļūdzinātu dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram nepietiekami atgūtos ieņēmumus un sistēmas lietotājiem atdotu pārmērīgi atgūtos ieņēmumus.

Metodika noteic, ka dabasgāzes pārvades sistēmas operators izveido regulatīvo rēķinu, kurā sešus mēnešus pirms tarifu perioda beigām uzskaita starpību, kas veidojas starp plānotajiem ieņēmumiem un faktiskajiem ieņēmumiem tarifu periodā, kā arī iepriekšējā tarifu perioda ārējo normatīvo aktu izmaiņu vai ārkārtas situāciju novēršanas dēļ radušās neparedzētās izmaksas, nodalot ieņēmumus, kas attiecināmi uz pārrobežu un nacionālo pārvades sistēmu. Ja faktiskie ieņēmumi ir mazāki par plānotajiem ieņēmumiem, regulatīvā rēķina atlikums ir negatīvs, un tas palielina jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas nākamajam tarifu periodam. Ja faktiskie ieņēmumi ir lielāki par plānotajiem ieņēmumiem, regulatīvā rēķina atlikums ir pozitīvs, un tas samazina jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas nākamajam tarifu periodam. Iepriekšējā tarifu periodā ārējo normatīvo aktu izmaiņu vai ārkārtas situāciju novēršanas dēļ radušās pamatotas neparedzētās izmaksas palielina jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas nākamajam tarifu periodam.

3.2.1. Kumulatīvās inflācijas aprēķins

Regulators, izvērtējot līdzšinējo praksi par starpību starp plānoto inflācijas radīto izmaksu pieaugumu regulatīvajā periodā un prognozēto inflācijas radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā, kā arī starpību starp plānoto nominālās bruto algas izmaiņu radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā un prognozēto nominālās bruto algas izmaiņu radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā, secināja, ka esošais regulējums nav viennozīmīgs, kā arī pie regulatīvā rēķina aprēķina radījis neskaidrības regulējuma piemērošanā. Ņemot vērā iepriekš minēto, Metodikas projektā ietverts precizēts regulējums, kas paredz mainīt pieeju, kādā tiek rēķināta iepriekš minētā starpība katrā no tarifu periodiem. Jaunā pieeja nodrošinās precīzāku starpību uzskaiti atbilstoši faktiskajiem ekonomiskajiem radītājiem.

3.2.2. Precizējumi saistībā ar nākamo periodu rādītāju aktualizēšanu

Ņemot vērā, ka, izstrādājot tarifu projektu, pārvades sistēmas operators izmaksas plāno ilgtermiņā, kā arī ņemot vērā nākotnes izmaksu prognozes, Metodikas projektā ir ietverta jauna norma, kas paredz, ka pārvades sistēmas operatoram ir tiesības regulatīvajā rēķinā uzskaitīt paredzamo nākamo tarifu periodu izmaksu starpību (precizēt tarifu aprēķinā plānoto inflāciju un dabasgāzes iepirkuma cenu zudumu vajadzībām). Jaunais regulējums paredz, ka izmaksu starpību aprēķina ne tikai pret tarifu aprēķinā plānotajām izmaksām, bet arī pret paredzamajām izmaksām, ja iepriekšējā tarifu periodā ir pārskatītas plānotās izmaksas.

3.2.3. Regulatīvā rēķina iesniegšanas forma

Lai atvieglotu regulatīvā rēķina aprēķināšanu, kā arī noteiktu vienotu regulatīvā rēķina iesniegšanas kārtību pārvades sistēmas operatoram, Metodikas projekts paredz papildināt Metodiku ar regulatīvā rēķina formu "Excel" formātā, kura pārvades sistēmas operatoram ir jāaizpilda un jāiesniedz Regulatoram. Izstrādātā forma paredz, ka dati par katra tarifu perioda

plānotajām izmaksām tiek ielasīti automātiski no tarifu aprēķinā iekļauto izmaksu darba lapas, savukārt pārvades sistēmas operatoram ir jāievada dati par faktiskajām tarifu perioda izmaksām. Regulatīvā rēķina atlikums tiek aprēķināts automātiski, ņemot vērā darba lapās ietvertās formulas, kas gan atvieglos pārvades sistēmas operatora darbu, gan saīsinās Regulatoram nepieciešamo laiku regulatīvā rēķina izvērtēšanai. Metodikas projektā noteikts, ka regulatīvā rēķina aprēķināšana un iesniegšana atbilstoši izstrādātajai formai "Excel" formātā ir paredzēta, sākot ar nākamo regulatīvo periodu. Regulatīvā rēķina aprēķināšana un iesniegšana par regulatīvo periodu, kas sākas 2023. gada 1. decembrī, ir jāveic tāpat kā tas tika darīts šā regulatīvā perioda ietvaros, proti, sistēmas operators veic aprēķinus atbilstoši Metodikai un iesniedz sistēmas operatora izveidotas tabulas veidā.

3.3. Maksas par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu aprēķins

Saskaņā TAR NC 4. panta 3. punktā noteikto dabasgāzes pārvades pakalpojumu ieņēmumus atgūst ar jaudbāzētiem tarifiem. Lai izpildītu TAR NC noteikto, Metodikas projektā ir mainīts izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei tarifa noteikšanas princips, aizstājot resursbāzētu tarifu ar jaudbāzētu tarifu. Metodikas projektā ir precizēta maksas par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu aprēķināšanas formula, nosakot, ka tiek ņemts vērā Latvijas izejas punktā prognozētais tirgotāju jaudu rezervācijas apjoms. Papildus tiek paredzēts, ka, aprēķinot maksu par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu, tiek atgūti ieņēmumi, neņemot vērā prognozētos ieņēmumus no ieejas punktos no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm plānotos ieņēmumus.

3.4. Tarifu aprēķins ieejas punktos no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm

Saskaņā ar Enerģētikas likumu Latvijā iegūtās atjaunīgās gāzes un mazoglekļa gāzes nacionālajā dabasgāzes ieejas-izejas sistēmā var ievadīt, izmantojot tiešu pieslēgumu dabasgāzes pārvades vai sadales sistēmai (turpmāk – ieejas punkts no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnes) vai vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora izbūvētu dabasgāzes pārvades sistēmas ieejas punktu no atjaunīgajiem energoresursiem saražotā vai iegūtā gāzveida kurināmā un mazoglekļa gāzveida kurināmā ievadīšanai dabasgāzes pārvades sistēmā (turpmāk – atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punkts).

Vienlaikus no Enerģētikas likuma 110. panta septītās daļas izriet, ka dabasgāzes ievadīšanai nacionālajā dabasgāzes ieejas-izejas sistēmā ir piemērojami dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram noteiktie tarifi. Tātad tarifam ir jābūt noteiktam arī attiecībā uz ieejas punktiem no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm un atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktiem. Lai to īstenotu, ir nepieciešamas izmaiņas Metodikā, nosakot, kā attiecīgie tarifi aprēķināmi.

Metodikas projektā iekļauta jauna formula, kas noteic, ka lietotājiem ar tarifu veiktajiem maksājumiem ir jāsedz uz ieejas punktiem no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm un atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktiem attiecināmās izmaksas, proti, tarifs ir aprēķināms, attiecināmās izmaksas dalot ar plānoto ieejas punkta jaudu.

4. Atsauces cenas metodikā izmantotie izmaksu faktori

Saskaņā ar TAR NC 3. panta 18. punktu izmaksu faktors ir būtisks dabasgāzes pārvades sistēmas operatora darbību noteicošs faktors, kas korelē ar pārvades sistēmas operatora izmaksām, piemēram, attālums vai tehniskā jauda.

Metodikas projekts izstrādāts, pamatojoties uz FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas valstu regulatīvo iestāžu vienošanos piemērot pastmarkas atsauces cenas metodiku katrā valstī atsevišķi. Metodikas projekts noteic, ka visos ieejas punktos un izejas punktos tiek piemēroti vienādi dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifi (atsauces cena) neatkarīgi no dabasgāzes transportēšanas attāluma. Attāluma kā izmaksu faktora izmantošana

neatbilstu pastmarkas atsaucēs cenas metodikas būtībai. Saskaņā ar Metodikas projektu dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifi ir atkarīgi no noteiktajiem atļautajiem ieņēmumiem, ieeja-izejas ieņēmumu sadalījuma, kā arī pieņēmumiem par jaudu rezervēšanu.

5. Ieejas-izejas ieņēmumu sadalījums

Metodikas projekts noteic, ka dabasgāzes pārvades sistēmas operators, aprēķinot plānotos ieņēmumus tarifu periodā, kas atgūstami no ieejas punktu no citām pārvades ieejas-izejas sistēmām un no izejas punktu uz citām pārvades ieejas-izejas sistēmām jaudas rezervēšanas, ieņēmumiem par ieejas punktu jaudas rezervēšanu piemēro plānoto ieņēmumu tarifu periodā sadalījuma koeficientu 0,50 un ieņēmumiem par izejas punktu jaudas rezervēšanu – plānoto ieņēmumu tarifu periodā sadalījuma koeficientu 0,50. Sistēmas operators vienlaikus ar dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu projektu iesniedz pamatojumu, ja plānoto ieņēmumu sadalījuma koeficienti tiek koriģēti.

6. Jaudbāzētu un resursbāzētu ieņēmumu sadalījums

Metodikas projekts noteic, ka dabasgāzes pārvades sistēmas operatora atļautie ieņēmumi sedz jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas regulatīvajā periodā, ņemot vērā jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksu lielumu, kas sistēmas operatoram jāsamazina, uzlabojot pamatlīdzekļu un citu resursu izmantošanas efektivitāti, kā arī saimnieciskās darbības efektivitāti un sistēmas operatoru savstarpējo kompensāciju.

Atbilstoši dabasgāzes tirgus modelim, kas ieviests Latvijā, atverot dabasgāzes tirgu 2017. gadā, ar pašreizējo regulējumu izveidots balansēšanas režīms, kas aptver gan dabasgāzes pārvades, gan sadales sistēmas. Virtuālā izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei jaudu rezervēšanai tiek izmantots princips "rezervēts kā nomērīts", jaudas iepriekšējas rezervēšanas prasību aizstājot ar pienākumu iesniegt dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram nesaistošas nominācijas dabasgāzes pārvades sistēmas tehniskās vadības nodrošināšanai, un piešķiruma noteikšanai piemērots princips "piešķirts kā nomērīts", ņemot vērā, ka:

- vairāk nekā 80% no dabasgāzes pārvades sistēmas lietotājiem sniegtajiem pakalpojumiem kalpo Latvijas dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgus vajadzībām;
- mājāsaimniecības lietotāju un citu lietotāju, kuru gazificētie objekti ir aprīkoti ar neikdienas uzskaites vietu, dabasgāzes patēriņš ir aptuveni 10% Latvijas kopējā dabasgāzes patēriņā, un tiem ir raksturīga patēriņa neparedzamība;
- dabasgāzes sadales sistēmas operators pašlaik nespēj nodrošināt precīzus piešķirumu datus gāzes dienā un
- dabasgāzes pārvades sistēma ir tehniski spējīga apmierināt 100% no ziemas maksimālā pieprasījuma.

Šāds princips nekavē dabasgāzes pārrobežu plūsmas, nodrošina korektu izmaksu sadali starp dabasgāzes vairumtirgu un mazumtirgu, kā arī ir saderīgs ar Igaunijā izmantoto principu, kas arī neparedz izejas punkta Igaunijas lietotāju apgādei jaudu rezervēšanu, efektīvi saskaņojot dabasgāzes pārvades sistēmas lietošanas nosacījumus abās dabasgāzes pārvades sistēmās, kas veido vienoto Igaunijas un Latvijas balansēšanas zonu.

Regulators ir izvērtējis nepieciešamību mainīt izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei tarifa noteikšanas principu un turpmāk veikt jaudbāzētā tarifa noteikšanu. Metodikas projektā ir mainīts izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei tarifa noteikšanas princips, aizstājot resursbāzētu tarifu ar jaudbāzētu tarifu. Turpmāk, nosakot izejas punkta tarifu, tiks ņemts vērā Latvijas izejas punktā prognozētais tirgotāju jaudu rezervācijas apjoms.

Vienlaikus, aprēķinot jaudbāzētos tarifus, ir paredzēts noteikt gan gada standarta jaudas produktu, gan īstermiņa produktus – dienas, pašreizējās dienas, mēneša un ceturkšņa.

Metodikas projekts ir papildināts ar jaunām formulām maksas par izejas punktu Latvijas lietotāju apgādei aprēķināšanai. Īstermiņa produktu aprēķināšanā plānots izmantot tos pašus koeficientus, kas iepriekš ir saskaņoti FinEstLat vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā.

Pārvades pakalpojumu ieņēmumu atgūšana no resursbāzētiem pārvades tarifiem nav paredzēta.

7. Pārvades sistēmu operatoru savstarpējās kompensācijas mehānisms (ITC)

Ievērojot TAR NC 10. panta 3. punktā noteikto, lai būtu iespējams pienācīgā kārtā kopīgi piemērot vienu un to pašu atsauces cenas metodiku, jāveido efektīvs ITC mehānisms, lai nepieļautu nelabvēlīgu ietekmi uz iesaistīto pārvades sistēmu operatoru pārvades pakalpojumu ieņēmumiem un šķērssubsidēšanu starp tīkla iekšsistēmisko un starpsistēmisko izmantojumu.

Viens no būtiskākajiem FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas darbības principiem ir iekšējo komerciālo starpsavienojuma punktu neesība un iespēja piemērot vienu un to pašu tarifu visos FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktos no citām dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmām. Lai segtu dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru pamatotās izmaksas, kas radušās, nodrošinot dabasgāzes pārvades pakalpojumu FinEstLat vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā, nepieļaujot nelabvēlīgu ietekmi uz iesaistīto dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru pārvades pakalpojumu ieņēmumiem, 2019. gada 14. februārī FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas pārvades sistēmas operatori parakstīja līgumu par Somijas, Igaunijas un Latvijas vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ITC kārtību, atbilstoši kurai Latvijas dabasgāzes pārvades sistēmas operators un pārējie FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā strādājošie dabasgāzes pārvades sistēmas operatori iekasē vai veic maksājumus citiem FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas pārvades sistēmas operatoriem.

FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ITC kārtības pamatprincipi, kas tika konsultēti 2019. gada konsultācijas laikā un tiek piemēroti no FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas darbības uzsākšanas 2020. gada 1. janvārī, ir šādi:

- ieņēmumi, kurus atgūst no visu FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktu tarifiem, tiek apvienoti;
- apvienotie ieņēmumi tiek sadalīti starp pārvades sistēmas operatoriem, pamatojoties uz dabasgāzes daudzuma, kas, izmantojot pārvades sistēmu, tiek piegādāts konkrētās valsts iekšzemes patēriņa nodrošināšanai, tajā skaitā dabasgāzes pārvades zudumu un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanai, īpatsvaru kopējā dabasgāzes daudzumā, kas, izmantojot dabasgāzes pārvades sistēmu, piegādāts patēriņam FinEstLat dabasgāzes tirgū. Apvienoto ieņēmumu sadalīšana tiek veikta katru mēnesi, pamatojoties uz noteikto iepriekšējā gada katras valsts dabasgāzes patēriņa daļu FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas valstu kopējā gada patēriņā;
- pārvades sistēmas operatoru mainīgās izmaksas, kas rodas, nodrošinot dabasgāzes plūsmas FinEstLat vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā, un nav saistītas ar piegādēm konkrētās valsts dabasgāzes tirgum, tiek kompensētas, pamatojoties uz reģionālo plūsmas scenāriju, par ko vienojušies pārvades sistēmas operatori, un aplēsēm par kompresoru degvielas gāzes izmaksām, kas saistītas ar dabasgāzes reģionālo plūsmu nodrošināšanu;
- konkrētā dabasgāzes pārvades sistēmas operatora kompensējamās attiecināmās mainīgās izmaksas tiek nodalītas no sadalītajiem ieņēmumiem, kas atgūti no ieejas punktu tarifiem. Kompensējamās attiecināmās mainīgās izmaksas pamato ar attiecīgu rēķinu vai aprēķinu;
- gadam beidzoties, tiek veikta ieņēmumu, kurus atgūst no FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktu tarifiem, saskaņošana. Saskaņošanas procesā tiek veikts uz katru dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru attiecināmās

ieņēmumu daļas pārrēķins, izmantojot faktiskos datus par Somijas, Igaunijas un Latvijas iekšzemes dabasgāzes patēriņu gadā, un ieņēmumu pārdale, pamatojoties uz noteikto faktisko uz katru pārvades sistēmas operatoru attiecināmo ieņēmumu daļu. Noteikto faktisko uz katru pārvades sistēmas operatoru attiecināmo ieņēmumu daļu izmanto nākamā gada apvienoto ieņēmumu sadalīšanai;

- ieņēmumu daļu, kuru atgūst no FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktu tarifiem, aprēķina un gada ieņēmumus saskaņo ievēlēts datu administrators. Datu administrators ir viens no FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas dabasgāzes pārvades sistēmas operatoriem;
- datu administrators tiek mainīts reizi gadā rotācijas kārtībā. Datu administratora pienākumus dabasgāzes pārvades sistēmas operatori pilda šādā secībā – “Elering” AS, AS “Conexus Baltic Grid”, “Gasgrid Finland” Oy.

2022. gada sākumā, Krievijai iebrūkot Ukrainā, būtiski mainījās ģeopolitiskā situācija Eiropā un visā pasaulē, un tas ir radījis lielas izmaiņas FinEstLat un visa reģiona dabasgāzes tirgus darbībā. Jauno situāciju reģiona dabasgāzes tirgū raksturo tas, ka:

- dabasgāzes piegādes no Krievijas vidējā termiņā netiks veiktas;
- Klaipēdas SDG terminālis un Inkoo SDG ir kļuvuši par galvenajiem dabasgāzes piegādes avotiem reģionā;
- ieejas punkta no Klaipēdas SDG termināļa tarifam vairs netiek piemērota atlaide, jo ir paredzēta termināļa maksimāla noslodze;
- 2022. gada maijā tika uzsākta GIPL izmantošana, kas ir vērsta gan uz Centrāleiropas, gan Baltijas valstu dabasgāzes pieprasījuma segšanu.

Nemot vērā neprognozēto dabasgāzes piegādes avotu maiņu, secināms, ka FinEstLat vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā nav un tuvākajā laikā faktiski nebūs dabasgāzes tranzīta un visa sistēma darbojas, lai apmierinātu iekšzemes dabasgāzes pieprasījumu. Turklāt FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas dabasgāzes pārvades sistēmas operatori neveic fiziskas no punkta uz punktu (*point-to-point*) piegādes, bet izmanto plūsmu savstarpējo ieskaitu. Tādēļ ir uzskatāms, ka ITC kārtība, kas ir balstīta uz ieņēmumu sadalīšanu starp dabasgāzes pārvades sistēmas operatoriem, pamatojoties uz konkrētās valsts iekšzemes dabasgāzes patēriņu, nepieļauj šķērssubsidēšanu starp tīkla iekšsistēmisko un starpsistēmisko izmantojumu.

Viena no FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas iezīmēm ir vienādi tarifi, kas noteikti visos vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktos, novēršot piegādes ceļu diskriminēšanu un samazinot šķēršļus jaunu tirgus dalībnieku ienākšanai FinEstLat dabasgāzes tirgū. Ievērojot minēto, dabasgāzes tirgotāju dabasgāzes pārvades sistēmas ieejas jaudas rezervēšanas prakses izmaiņas ir grūti prognozējamās. Nemot vērā FinEstLat vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā esošo dabasgāzes pārvades sistēmu topoloģiju, kas faktiski nepieļauj dabasgāzes lokveida transportēšanu, mainoties dabasgāzes ieejas plūsmām FinEstLat vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā, tiks noslogota pašlaik mazāk izmantotā pārvades sistēmas daļa, atslogojot pašlaik vairāk izmantoto pārvades sistēmas daļu.

Ja FinEstLat vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā veidojas būtiskas iekšējās (tehniskās) pārrobežu dabasgāzes plūsmas, to nodrošināšana rada dabasgāzes pārvades sistēmas operatoriem skaidri identificējamās, pamatā ar kompresoru darbību saistītās mainīgās izmaksas. Attiecīgi līgumā par Somijas, Igaunijas un Latvijas vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ITC kārtību ir noteiktas konkrētas mainīgās izmaksas, kuras uzskatāmas par kompensējamām, kā arī to attiecināšanas un kompensēšanas principi. Šāda mainīgo izmaksu kompensēšanas kārtība nodrošina, ka netiek pieļauta nelabvēlīga ietekme uz iesaistīto pārvades sistēmu operatoru pārvades pakalpojumu ieņēmumiem.

Neskatoties uz dabasgāzes plūsmu izmaiņām pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā, situācija reģionā nav būtiski mainījusies tādā aspektā, ka pārvades sistēma tiek primāri izmantota FinEstLat

iekšējā patēriņa segšanai, līdz ar to nav konstatēta nepieciešamība veikt izmaiņas ITC mehānisma piemērošanā.

Metodikas projektā noteikts, ka, aprēķinot dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu, jāņem vērā ieņēmumi un izdevumi, kas rodas dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram saskaņā ar vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ITC kārtību. Metodikas projekts noteic, ka dabasgāzes pārvades sistēmas operatora atļautos ieņēmumus nosaka, izmantojot šādu formulu:

$$Ale_{PSO} = I_{PSO} - I_{PSO\ ef} - ITC,$$

kur:

Ale_{PSO} – regulatīvā perioda atļautie ieņēmumi [EUR];

I_{PSO} – tarifu aprēķinā iekļaujamās kopējās jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas [EUR];

$I_{PSO\ ef}$ – jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksu apmērs, kas sistēmas operatoram jāsamazina, uzlabojot pamatlīdzekļu un citu resursu izmantošanas un saimnieciskās darbības efektivitāti [EUR];

ITC – ieņēmumu un izdevumu saldo par vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas pārvades sistēmas operatoru savstarpējām kompensācijām, kas saskaņā ar vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas pārvades sistēmas operatoru savstarpējās kompensācijas kārtību attiecinātas uz sistēmas operatoru (turpmāk – sistēmas operatoru savstarpējā kompensācija) [EUR].

levērojot, ka dabasgāzes pārvades sistēmas operatora atļautos ieņēmumus iedala pārrobežu pārvades sistēmas un nacionālās pārvades sistēmas ieņēmumos, ITC attiecinā uz pārrobežu pārvades sistēmas un nacionālās pārvades sistēmas izmaksām atbilstoši izmaksu attiecināšanas metodei. Tādējādi tiek nodrošināts, ka neatkarīgi no tā, vai ITC tiek piemērota vai netiek piemērota, dabasgāzes pārvades sistēmas operatora atļauto ieņēmumu struktūra nemainās.

V Atlaides, reizinātāji un sezonālie faktori

Atbilstoši TAR NC 28. panta 1. punktam vienlaikus ar TAR NC 26. panta 1. punktā paredzēto atsaucēs cenas metodikas galīgo apspriešanu valsts regulatīvā iestāde apspriežas ar visu tieši savienoto dalībvalstu regulatīvajām iestādēm un skartajām ieinteresētajām personām par reizinātāju līmeni, attiecīgā gadījumā – sezonālo faktoru līmeni, ieejas punktos no SDG iekārtām un no infrastruktūras objektiem, kas domāti izolētības izbeigšanai, kā arī atslēdzamās jaudas produktu tarifiem paredzētajiem atlaižu līmeņiem.

Latvijas dabasgāzes apgādes sistēmā neietilpst SDG iekārtas un to infrastruktūras objekti, kas domāti izolētības izbeigšanai.

1. Ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi tarifiem piemērojamā atlaide

Saskaņā ar TAR NC 9. panta 1. punktu jaudbāzētiem pārvades tarifiem ieejas punktos uz krātuvi un izejas punktos no krātuves piemēro vismaz 50% lielu atlaidi, izņemot, ja – un tādā mērā kā – krātuvi, kas pieslēgta vairākiem pārvades vai sadales tīkliem, izmanto, lai konkurētu ar starpsavienojuma punktu.

Metodikas projekts noteic, ka sistēmas operators iesniedz priekšlikumu par ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi tarifiem piemērojamo atlaidi (D_{kr}). Sistēmas operators ierosinātā atlaides apmēra pamatojumu iesniedz vienlaikus ar tarifu projektu.

Ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi tarifiem AS "Conexus Baltic Grid" plāno piemērot 100% lielu atlaidi. Šāda atlaide tiek piemērota arī spēkā

esošajiem tarifiem, un tās lielums tika noteikts, pamatojoties uz Baringa pētījumā secināto, ka viens no galvenajiem principiem, kas ir jāievēro, veidojot FinEstLat vienoto dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmu, ir iekšējo starpsavienojuma punktu, tajā skaitā izejas punkta uz Inčukalna PGK un ieejas punkta no Inčukalna PGK, neesība. Tādējādi tiek novērsts dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu vairākkārtējas piemērošanas risks, veicināta dabasgāzes brīva aprīte reģionā un uzlabota esošās infrastruktūras izmantošana. Atlaides noteikšanā tika ņemti vērā šādi faktori:

- īpašā Inčukalna PGK loma reģionā, nodrošinot dabasgāzes apgādes drošumu, dabasgāzes plūsmu nepārtrauktību un sistēmas integritāti;
- dabasgāzes tirdzniecības veicināšana reģionā, vienlaikus līdzsvarojot dabasgāzes ražotāju, tirgotāju un galalietotāju intereses, dodot iespēju pirmajiem optimizēt dabasgāzes iegādes programmas un pārējiem izvairīties no nepamatotiem cenu kāpumiem;
- reģionā uzkrāto dabasgāzes rezervju konkurences un neatkarības palielināšanās, jo dabasgāze, kas atrodas krātuvē, jau būs šķērsojusi FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ārējo robežu, tādējādi samazinot to dabasgāzes piegādātāju tirgus varu, kuri paļaujas uz tiešām piegādēm maksimālā pieprasījuma laikā;
- atlaides piemērošana dos sistēmas lietotājiem iespēju efektīvāk izmantot Inčukalna PGK uzglabāto dabasgāzi ikdienas balansēšanā.

Tādējādi ir pamatoti uzskatīt, ka konkrētā dabasgāzes pārvades sistēmas punkta izmantošana, nepiemērojot maksu par to – 100% atlaide tarifam, kā rezultātā dabasgāzes pārvades sistēmas punkts ir tikai tehnisks punkts un tirgum komerciāli nav redzams –, ir salīdzināma ar komerciālo starpsavienojuma punktu atcelšanu starp valstīm, kuras veido vienoto dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmu – stiprina integrētā Baltijas gāzes tirgus ilgtspējību, palielina tirgus dalībnieku, kas darbojas integrētajā tirgū, sarunu ar saviem piegādātājiem vešanas spēju, palielinot reģionālā dabasgāzes tirgus integrācijas procesa pozitīvo ietekmi.

Saskaņā ar Metodikas projektu ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi tarifu atlaides piemērošanas rezultātā negūtos ieņēmumus dabasgāzes pārvades sistēmas operators atgūst, piemērojot maksu par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu.

FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas dabasgāzes pārvades sistēmas operatori līgumā par Somijas, Igaunijas un Latvijas vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ITC nav paredzējuši ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi tarifu 100% atlaides piemērošanas rezultātā negūto ieņēmumu kompensēšanas kārtību. FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas dabasgāzes pārvades sistēmas valstu nacionālās regulatīvās iestādes arī nav panākušas vienošanos par minēto negūto ieņēmumu kompensēšanas kārtību, uzskatot, ka bez pamatotas ar Inčukalna PGK saistīto pārvades sistēmas jaudu izmantošanas prognozes negūto ieņēmumu kompensēšana var radīt nepamatotu izmaksu socializāciju.

Lai novērstu nelabvēlīgu ietekmi uz pārvades sistēmas operatora pārvades sistēmas pakalpojuma ieņēmumiem un nodrošinātu dabasgāzes pārvades sistēmas operatora izmaksu segšanu un ņemot vērā to, ka Latvijas dabasgāzes pieprasījuma segšanā dabasgāzes piegādēm no Inčukalna PGK ir būtiska loma, ir pamatoti ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi tarifu 100% atlaides piemērošanas rezultātā negūtos ieņēmumus atgūt, piemērojot maksu par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu.

2. Tarifu atlaides atjaunīgajām un mazoglekļa gāzēm

Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 13. jūnija Regulas (ES) 2024/1789 par atjaunīgās gāzes, dabasgāzes un ūdeņraža iekšējiem tirgiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1227/2011, (ES) 2017/1938, (ES) 2019/942 un (ES) 2022/869 un Lēmumu (ES) 2017/684 un atceļ Regulu

(EK) Nr. 715/2009 (turpmāk – Regula 2024/1789) 18. pants paredz speciālu regulējumu tarifu atlaidēm atjaunīgajām un mazoglekļa gāzēm. Šajā pantā noteiktās tarifu atlaides ir piemērojamas, ja vien regulatīvās iestādes nav nolēmušas nepiemērot atlaides vai noteikt zemākus atlaides līmeņus. Saskaņā ar Regulas 2024/1789 18. un 89. pantu tarifu atlaides atjaunīgajām gāzēm un mazoglekļa gāzēm ieejas punktos no šo gāzu ražotnēm ir piemērojamas no 2025. gada 5. februāra, bet starpsavienojuma punktos starp dalībvalstīm – no 2025. gada 5. augusta.

Regulas 2024/1789 18. panta 5. punktā ir noteikts, ka regulatīvās iestādes var nolemt nepiemērot atlaides vai noteikt par Regulā 2024/1789 paredzētajiem zemākus atlaides līmeņus, ja šāda atkāpe saskan ar Regulā 2024/1789 noteiktajiem vispārējiem tarifu principiem, jo īpaši ar izmaksu atspoguļojamības principu, un ja ir izpildīts viens no šādiem kritērijiem:

- a) atkāpe ir vajadzīga pārvades sistēmas efektīvai darbībai, lai nodrošinātu stabilu finanšu sistēmu esošajām investīcijām vai lai izvairītos no nepamatotām šķērssubsīdijām, pārrobežu tirdzniecības izkropļojumiem vai neefektīva pārvades sistēmu operatoru savstarpējās kompensācijas mehānisma;
- b) atlaižu vai attiecīgo atlaižu likmju piemērošana nav vajadzīga, jo dalībvalstī ir panākts progress atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu plašākā apgūvē vai pastāv alternatīvi atbalsta mehānismi atjaunīgo gāzu vai mazoglekļa gāzu izmantošanas izvēšanai.

Regulators 2025. gadā, izvērtējot AS “Conexus Baltic Grid” lūgumu lemt par tarifa piemērošanu nacionālās dabasgāzes ieejas-izejas sistēmas ieejas punktā no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm (ieejas punkts no Latvijas ražošanas iekārtas), par tarifu atlaižu nepiemērošanu nacionālās dabasgāzes ieejas-izejas sistēmas ieejas punktā no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm un par tarifu atlaižu nepiemērošanu Kiemenai starpsavienojuma punktā, secināja, ka ir pamats nepiemērot tarifu atlaides, jo izpildās vismaz divi no Regulas 18. panta 5. punktā minētajiem kritērijiem:

- 1. atkāpe no tarifu atlaižu piemērošanas ir vajadzīga pārvades sistēmas efektīvai darbībai, lai izvairītos no nepamatotām šķērssubsīdijām;
- 2. atlaižu piemērošana nav vajadzīga, jo Latvijā pastāv alternatīvi atbalsta mehānismi atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu izmantošanas izvēšanai.

Ar 2025. gada 27. jūnija lēmuma Nr. 46 “Par Regulatora 2023. gada 26. oktobra lēmuma Nr. 119 “Par akciju sabiedrības “Conexus Baltic Grid” dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifiem” piemērošanas kārtību”⁷ lemjošās daļas 4. punktu Regulators nolēma noteikt, ka AS “Conexus Baltic Grid” no 2026. gada 1. janvāra ieejas punktos no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm un atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktos nepiemēro tarifu atlaides. Pirmšķietami nav mainījušies apstākļi, uz kuriem balstīts minētais lēmums par atlaižu nepiemērošanu, tāpēc konsultācijas dokumenta pielikumā ietvertajos aprēķinos atlaides netiek paredzētas. Atkārtoti jautājums par tarifu atlaižu piemērošanu atjaunīgajām un mazoglekļa gāzēm tiks vērtēts, izvērtējot nākamo iesniegto tarifu projektu 2026. gadā.

3. Reizinātāji

Metodikas projekts noteic, ka sistēmas operators tarifu projektā izmantoto reizinātāju un sezonālā faktora lieluma ekonomisko pamatojumu, ņemot vērā sistēmas operatora pienākumu nodrošināt pārvades sistēmas efektīvu izmantošanu jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanai un kopējo jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksu segšanu, iesniedz vienlaikus ar tarifu projektu.

⁷

https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/cmaa_files/Padomes%20%C4%93mums%20N046%20D27062025%20elektroniski_ar%20%C4%A3erboni.pdf

Dabaszgāzes pārvades sistēma ir izveidota ar spēju transportēt lielu dabaszgāzes daudzumu maksimālā pieprasījuma apstākļos, bet vidējos apstākļos tā tiek izmantota tikai daļēji. Līdz ar to īstermiņa pārvades jaudas nodrošināšanas izmaksas būtiski neatšķiras no gada jaudas nodrošināšanas izmaksām. Piemērojot reizinātājus īstermiņa jaudas produktu tarifiem, kas ir lielāki par 1, tiem pārvades sistēmas lietotājiem, kuri veicina maksimālo pieprasījumu, ir iespējams noteikt lielāku maksu par dabaszgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma izmantošanu nekā pārvades sistēmas lietotājiem, kuriem ir vienmērīgs dabaszgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma izmantošanas profils. Tādējādi tiek veicināta sistēmas lietotāju interese par ilgtermiņa jaudas produktu rezervēšanu. Piemērojot mazākus reizinātājus, pārvades sistēmas lietotāju jaudas rezervēšanas profils precīzāk atbilst to vajadzībām, attiecīgi tiek veicināta dabaszgāzes tirdzniecība.

Atbilstoši TAR NC 13.pantam īstermiņa standarta jaudas produktu tarifu aprēķināšanai (ceturkšņa (K_c) un mēneša (K_m) standarta jaudas produktu tarifi) izmanto reizinātājus, kas iekļaujas šādā diapazonā $1 \leq (K_c; K_m) \leq 1,5$. Savukārt dienas (K_d) un pašreizējās dienas (K_{dl}) standarta jaudas produktiem – diapazonā $1 \leq (K_d; K_{dl}) \leq 3$ un pienācīgi pamatotos gadījumos – diapazonā $0 \leq (K_d; K_{dl}) \leq 1$. Saskaņā ar TAR NC 28. panta 3. punktu, nosakot reizinātāju līmeni, jāņem vērā šādi aspekti:

- līdzsvars starp īstermiņa gāzes tirdzniecības atvieglošanu un ilgtermiņa stimuliem par labu efektīvām investīcijām pārvades sistēmā;
- ietekme uz pārvades pakalpojumu ieņēmumiem un to atgūšanu;
- nepieciešamība nepieļaut šķērssubsidēšanu starp sistēmas lietotājiem un panākt, ka rezerves cenas atspoguļo izmaksas;
- līgumpārslodžu un fizisko pārslodžu situācijas;
- ietekme uz pārrobežu plūsmām.

Viens no FinEstLat vienotās dabaszgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas izveidošanas mērķiem ir izvairīties no nepamatotas konkurences starp FinEstLat vienotās dabaszgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktiem, uzlabojot dabaszgāzes tirdzniecību FinEstLat dabaszgāzes tirgū un optimizējot dabaszgāzes plūsmas starp Somiju, Igauniju un Latviju. Pamatojoties uz minēto mērķi, nosakot īstermiņa jaudas produktu tarifus FinEstLat vienotās dabaszgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktiem, tiek piemēroti šādi vienādi reizinātāji:

- gada standarta jaudas produktam – 1;
- ceturkšņa standarta jaudas produktam – 1,1;
- mēneša standarta jaudas produktam – 1,25;
- dienas standarta jaudas produktam – 1,5;
- pašreizējās dienas standarta jaudas produktam – 1,7.

Šos pašus reizinātājus ir paredzēts izmantot, arī aprēķinot maksas par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu, nosakot īstermiņa jaudas produktu tarifus.

Visiem dabaszgāzes pārvades sistēmas lietotājiem tiek piemēroti vieni un tie paši standarta jaudas produktu tarifi. Reizinātāji netiek diferencēti atkarībā no sistēmas lietotāja dabaszgāzes patēriņa profila, patēriņa lieluma vai citiem sistēmas lietotāju raksturojošiem faktoriem, līdz ar to ir novērsta šķērssubsidēšana starp sistēmas lietotājiem.

Reizinātāji tika konsultēti 2019. gada konsultācijas laikā, un, nosakot to līmeni, tika ņemta vērā Latvijas pārvades sistēmas jaudas rezervēšanas prakse, kas liecināja, ka lietotāji pārsvarā izmanto dienas un pašreizējās dienas standarta jaudas produktus, gada standarta jaudas produktu neizmantojot nemaz. Reizinātāji 2019. gadā tika paaugstināti, lai veicinātu ilgtermiņa jaudas produktu rezervēšanu un nodrošinātu efektīvus signālus investīcijām.

Saskaņā ar dabasgāzes pārvades sistēmas operatora sniegto informāciju sistēmas lietotāju interese par garāka termiņa – mēneša, ceturkšņa un gada – jaudas rezervēšanu, pateicoties reizinātājiem, gadu no gada pieaug (skat. 5. tabulu).

5. tabula

Jaudu rezervēšana 2023. un 2024. gadā sadalījumā pa produktu veidiem

Jaudas produkts	Rezervētās jaudas īpatsvars 2023. gadā, %	Rezervētās jaudas īpatsvars 2024. gadā, %
Gada	29%	47%
Ceturkšņa	31%	18%
Mēneša	15%	16%
Dienas	21%	15%
Pašreizējās dienas	4%	5%

Kā redzams, noteikto reizinātāju piemērošana no 2020. gada 1. janvāra ir veicinājusi pārvades sistēmas lietotāju (tirgotāju) ieinteresētību precīzākā piegāžu plānošanā, tādējādi nodrošinot dabasgāzes pārvades sistēmas operatoriem atbilstošu informatīvo bāzi dabasgāzes pārvades sistēmas darbības optimizēšanai, kas jo īpaši ir svarīga, ņemot vērā paaugstināto sadarbības FinEstLat sistēmā un nepieciešamību īstenot apgādes drošuma pasākumus. Līdz ar to īstermiņa jaudas produktu tarifiem FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktos noteiktos reizinātājus nav pamata pārskatīt, un tie tiks piemēroti tarifu periodam no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim.

4. Sezonālais faktors

Sezonālo faktoru piemēro, nosakot īstermiņa jaudas produktu tarifus, lai ņemtu vērā dabasgāzes plūsmu sezonālītāti gada laikā. Sezonālā faktora piemērošanas mērķis ir stimulēt pārvades sistēmas lietotājus izmantot dabasgāzes pārvades sistēmu zemas slodzes sezonā (vasaras laikā), novirzot pieprasījumu no ziemas maksimuma, tādējādi nodrošinot dabasgāzes pārvades sistēmas efektīvu izmantošanu.

Ņemot vērā atšķirīgo dabasgāzes tirgus attīstības līmeni FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā un zemo pārvades sistēmas pārslodzes risku augsta dabasgāzes pieprasījuma apstākļos, nosakot īstermiņa jaudas produktu tarifus, FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktiem ir noteikts sezonālais faktors 1,0, kas nerada tarifu sezonālu diferenciaciju. Sezonālais faktors tika konsultēts 2019. gada konsultācijas laikā. Pārvades sistēmas pārslodzes risku vērtējums nav mainīts, līdz ar to sezonāla faktora vērtība netiek mainīta.

VI Provizorisks dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifi

Provizorisks dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifi regulatīvajam periodam no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim ir noteikti, pamatojoties uz Metodikas projektu un izmantojot šā Konsultāciju dokumenta II sadaļas 6. nodaļā noteikto par ieejas-izejas ieņēmumu sadalījumu, 7. nodaļā noteikto par jaudbāzētu ieņēmumu sadalījumu, III sadaļas 1. nodaļā noteikto par ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi tarifiem piemērojamo atlaidi, 2. nodaļā noteiktos reizinātājus un 3. nodaļā noteikto sezonālo faktoru.

1. Prognozētā ieejas un izejas punktu jauda un pārvadītie dabasgāzes apjomi

Saskaņā ar Metodikas projektu ieejas punkta vai izejas punkta prognozētā dienas vidējā jauda ir vienāda ar trīs iepriekšējo kalendāro gadu dienas vidējo izmantoto jaudu. Dabasgāzes pārvades sistēmas operators vienlaikus ar tarifu projektu iesniedz pamatojumu, ja prognozētā dienas vidējā ieejas vai izejas jauda tiek koriģēta.

Pārvades sistēmas kopējā ieejas jauda un kopējā izejas jauda regulatīvajam periodam no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim tiek noteikta, pamatojoties uz trīs iepriekšējo gadu faktiskajām dabasgāzes plūsmām. Pārvades sistēmas kopējā ieejas jauda regulatīvajam periodam no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim tiek noteikta 46 312 810 MWh/gadā un kopējā izejas jauda – 43 310 024 MWh/gadā (skat. 6. tabulu). Ieejas punkta Korneiti jauda no 2026. gada 1. oktobra noteikta 0 MWh/gadā, ņemot vērā pastāvošo ģeopolitisko situāciju un pastāvošo regulējumu attiecībā uz dabasgāzes plūsmu no Krievijas un uz Krieviju.

Pārvades sistēmas kopējā rezervētā ieejas un izejas jauda 2023. un 2024. gadā un regulatīvajam periodam no 2026. gada 1.oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim, MWh/gadā

Ieejas/izejas punktu jauda	Fakts	Prognoze		
	01.10.2023.– 30.09.2024.	01.10.2026.– 30.09.2027.	01.10.2027.– 30.09.2028.	Regulatīvais periods no 01.01.2026. līdz 30.09.2028.
Pārvades sistēmas kopējā ieejas jauda, t.sk.:	19 524 519	23 450 831	23 450 831	46 901 661
<i>ieejas punkta Korneti jauda</i>	0	0	0	0
<i>ieejas punkta Kiemenai jauda</i>	8 446 442	13 501 815	13 501 815	27 003 630
<i>ieejas punkta Karksi jauda</i>	-	0	0	0
<i>ieejas punkta no krātuves jauda</i>	11 078 077	9 628 622	9 628 622	19 257 244
<i>ieejas punkts no Latvijas ražošanas iekārtas</i>	20 777	320 394	320 394	640 787
Pārvades sistēmas kopējā izejas jauda, t.sk.:	22 004 420	21 655 012	21 655 012	43 310 024
<i>izejas punkta Korneti jauda</i>	0	0	0	0
<i>izejas punkta Kiemenai jauda</i>	3 133 498	1 979 818	1 979 818	3 959 636
<i>izejas punkta Karksi jauda</i>	0	0	0	0
<i>izejas punkta uz krātuvi jauda</i>	9 207 334	8 596 068	8 596 068	17 192 136
<i>izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei jauda</i>	9 663 588	11 079 126	11 079 126	22 158 252

2. Provizorisko gada jaudas produktu tarifu aprēķins

Saskaņā ar TAR NC 3. panta 1. punktu atsauces cena ir ieejas un izejas punktu gada konstantās jaudas produkta cena, kuru izmanto, lai noteiktu īstermiņa standarta jaudas produktu un atslēdzamās jaudas produktu tarifus.

TAR NC neparedz īpašus noteikumus vai īpašas prasības attiecībā uz dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmām, kas aptver vairākas dalībvalstis, kurās darbojas vairāki pārvades sistēmas operatori. Tāpēc pārvades sistēmas operatori, kas darbojas minētajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā, atbilstoši TAR NC 11. pantā noteiktajam vienu un to pašu atsauces cenas metodiku var piemērot kopīgi vai atsevišķi vai arī atšķirīgas atsauces cenas noteikšanas metodikas var piemērot atsevišķi.

TAR NC 6. panta 4. punkta a) apakšpunktā noteikts, ka atsauces cenas metodikas piemērošanu visos ieejas un izejas punktos var korigēt, veicot salīdzinošo novērtēšanu, kuras rezultātā atsauces cenas konkrētā ieejas vai izejas punktā tiek korigētas tā, lai iegūtās vērtības atbilstu konkurētspējīgas atsauces cenas līmenim.

FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punkti Somijā, Igaunijā un Latvijā ir līdzīgi un savstarpēji konkurē situācijā, kad starp minēto valstu dabasgāzes pārvades sistēmām nepastāv iekšējie starpsavienojuma punkti. FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktos nav gaidāma sastrēgumu veidošanās vai arī tie varētu būt nelieli, un lielākā daļa caur ieejas punktiem piegādātās dabasgāzes ir no viena un tā paša piegādes avota. Ņemot vērā, ka faktiskā FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas apgāde notiek, izmantojot Inkoo SDG, Klaipēdas SDG un GIPL, savukārt Igaunija atrodas starp šiem dieviem savienojumiem bez tiešas piekļuves, lai neradītu riskus drošībai starp Somijas un Lietuvas virzienu, ieejas tarifu līmeņu atšķirības nav vēlamas.

Ņemot vērā minēto, Somijas, Igaunijas un Latvijas dabasgāzes pārvades sistēmas operatoriem un regulatīvām iestādēm savstarpēji vienojoties, no 2020. gada 1. janvāra tarifi FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktos ir noteikti vienādi – tarifam 142,77 EUR/MWh/dienā/gadā, piemērojot šā Konsultāciju dokumenta III sadaļas 3. un 4. nodaļā noteiktos reizinātājus un sezonālo faktoru.

Regulatīvajā periodā no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktu tarifs (atsauces cena) 142,77 EUR/MWh/dienā/gadā netiek pārskatīts, kā arī netiek pārskatīti piemērojamie reizinātāji un sezonālais reizinātājs (pamatojums šā Konsultāciju dokumenta III sadaļas 3. un 4. nodaļā).

Provizoriskais gada jaudas produktu tarifu aprēķins (skat. 7. tabulu) veikts saskaņā ar šā Konsultāciju dokumenta II sadaļas 3. nodaļā sniegto skaidrojumu par Metodikas projektā noteikto jaudas produktu tarifu aprēķinu, ja ir izveidota vienotā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēma.

Ņemot vērā, ka no 2025. gada 1. oktobra tiek piemēroti AS "Conexus Baltic Grid" pašnoteiktie tarifi, kas ir par 21% augstāki nekā iepriekš apstiprināti, provizoriskā maksa par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu palielinājusies par 8,2% (skat. 8. tabulu).

7. tabula

Provizoriskie gada standarta jaudas produktu tarifi regulatīvajā periodā no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim un to aprēķināšanai izmantotie lielumi

Rādītājs	Apzīmējums	Mērvienība	Spēkā esošie tarifi	Provizoriskie tarifi
Kopējās jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas, t.sk:	I_{PSO}	EUR	37 876 109	42 655 775
<i>Dabasgāzes nodrošināšanas izmaksas</i>		EUR		
<i>Dabasgāzes nodrošināšanas izmaksu korekcija</i>		EUR		
Pārvades sistēmas operatoru savstarpējās kompensācijas	ITC	EUR	4 229 869	3 362 358
Atļautie ieņēmumi	I_{EPSO}	EUR	33 646 240	39 293 417
Pārrobežu pārvades sistēmas izmaksas	$I_{PSO\ ST}$	EUR	2 674 304	2 750 539
Nacionālās pārvades sistēmas izmaksas	$I_{PSO\ nac}$	EUR	30 971 937	36 542 878
Pārvades sistēmas ieejas jauda	P_{ie}	kWh/d/g	60 417 704	63 355 417
Pārvades sistēmas izejas jauda	P_{iz}	kWh/d	89 090 876	59 247 639
Ieejas punkta no dabasgāzes krātuves prognozētā dienas vidējā jauda	$P_{ie\ kr}$	kWh/d	33 465 335	26 343 699
Ieejas punkta no Latvijas ražošanas iekārtas prognozētā dienas vidējā jauda	$P_{ie\ b}$	kWh/d	0	640 787
Izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi prognozētā dienas vidējā jauda	$P_{iz\ kr}$	kWh/d	38 309 475	30 312 246
Izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei prognozētā maksimālā dienas jauda	$P_{iz\ v}$	kWh/d	32 034 755	23 550 871
Gada laikā dabasgāzes pārvades un sadales sistēmai pieslēgtajiem gazificētajiem objektiem piegādātās dabasgāzes apjumu prognoze	$Q_{nod\ liet}$	kWh	11 692 685 425	8 596 068 000
Ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi izmaksu pārdales koeficients starp pārvades sistēmu un izejas punktu Latvijas lietotāju apgādei	K_{reg}		100%	83%
Ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi tarifiem piemērotā atlaide	D_{kr}		100%	100%
Gada standarta jaudas produkta tarifs ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas	T_{ie}	EUR/kWh/d/g	0,14277	0,14277
Gada standarta jaudas produkta tarifs ieejas punktam no dabasgāzes krātuves	$T_{ie\ kr}$	EUR/kWh/d/g	0,0000000	0,0000000
Gada standarta jaudas produkta tarifs izejas punktiem uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu	T_{iz}	EUR/kWh/d/g	0,14277	0,14277
Gada standarta jaudas produkta tarifs izejas punktam uz dabasgāzes krātuvi	$T_{iz\ kr}$	EUR/kWh/d/g	0,0000000	0,0000000
Maksa par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu	$K_{pārv}$	EUR/kWh/d/g ⁸	0,0020669	0,0034684
Ieejas punktu un izejas punktu ieņēmumu sadalījuma koeficients			2/98	2/98

⁸ Spēkā esošie tarifi tika noteikti atšķirīgās mērvienībās, nosakot to EUR/kWh. No 2025. gada 1. oktobra piemērojamais tarifs ir 0,0032051 EUR/kWh.

8. tabula

Spēkā esošo un provizorisko gada jaudas produktu tarifu salīdzinājums

Tarifa veids	Spēkā esošie tarifi, EUR/kWh/dienā/gadā	Provizoriskie tarifi, EUR/kWh/dienā/gadā	Provizorisko tarifu salīdzinājums ar spēkā esošajiem tarifiem	
			Abs.	%
Tarifs ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas	0,14277	0,14277	0	0
Tarifs izejas punktiem uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu	0,14277	0,14277	0	0
Atslēdzamās jaudas tarifs ieejas punktiem no citas valsts pārvades sistēmas	0,1356315	0,1356315	0	0
Atslēdzamās jaudas tarifs izejas punktiem uz citas valsts pārvades sistēmu	0,1356315	0,1356315	0	0
Maksa par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu	0,0032051	0,0034684	0,0002633	8,22%

Maksa par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu palielinās, jo standarta gada jaudas produkta ieejas punktiem un izejas punktiem tarifs regulatīvajā periodā no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim salīdzinājumā ar spēkā esošo tarifu nemainās. Vienlaikus tarifa pieaugumu ietekmē šā Konsultāciju dokumenta II sadaļas 1. nodaļā minētais, ka FinEstLat vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā izejas punktu tarifi tiek noteikti, lai nodrošinātu, ka katrs dabasgāzes pārvades sistēmas operators atgūst pārējos pārvades sistēmas pakalpojuma ieņēmumus, kas nav atgūti no ieejas punktu tarifiem. Saskaņā ar Metodikas projektu ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi tarifu 100% atlaides piemērošanas rezultātā negūtie ieņēmumi arī tiek attiecināti uz maksu par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu.

Vienlaikus jāņem vērā, ka ar Metodikas projektu ir plānots mainīt tarifu aprēķināšanas metodi, proti, turpmāk tarifi tiks aprēķināti, izmantojot jaudbāzēto tarifu aprēķināšanas metodi, nevis resursbāzēto pieeju.

Provizoriskās maksas par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu lielumu regulatīvajā periodā no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim noteic tas, ka dabasgāzes pārvades sistēmas kopējās izmaksas vidēji gāzes gadā salīdzinājumā ar spēkā esošo tarifu veidojošajām vidējām gāzes gada Regulatora apstiprinātajām izmaksām ir augušas par 13%. Šo pieaugumu galvenokārt veido inflācijas pieaugums, kā rezultātā ekspluatācijas izmaksas augušas par 12%, kapitāla izmaksas, tajā skaitā infrastruktūras pamatlīdzekļu nolietojums, pieaudzis par 10%, savukārt kapitāla atdeve ir pieaugusi vairāk nekā divas reizes (123%), lai gan regulējamo aktīvu bāze ir pieaugusi tikai par 4%. Būtiskais kapitāla atdeves izmaksu pieaugums ir saistīts ar Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi 5,82% apmērā (iepriekš 2,72%). Turklāt izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei jaudas izmantošana, kas nodrošina aptuveni 90% no pārvades segmenta ieņēmumiem, ir samazinājusies par 26%.

Atļauto ieņēmumu regulatīvajā periodā no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim, kas atgūstami no ieejas punktu no citām pārvades ieejas-izejas sistēmām un no izejas punktu uz citām pārvades ieejas-izejas sistēmām jaudas rezervēšanas, aprēķināšanā ieņēmumiem par ieejas punktu jaudas rezervēšanu piemērots plānoto ieņēmumu tarifu periodā

sadalījuma koeficients 0,02 un ieņēmumiem par izejas punktu jaudas rezervēšanu – plānoto ieņēmumu tarifu periodā sadalījuma koeficients 0,98.

3. Provizorisko īstermiņa jaudas produktu tarifu aprēķins

Īstermiņa jaudas produktu tarifi (skat. 2.–5. pielikumu)

4. Izmaksu sadalījuma novērtējums

TAR NC 5. pants noteic, ka izmaksu sadalījuma novērtējums jāveic, lai pārliecinātos, ka starp tīkla iekšsistēmisko un starpsistēmisko izmantojumu nepastāv šķērssubsidēšana. Izmaksu sadalījuma novērtējumu veic, nosakot izmaksu sadalījuma salīdzinājuma indeksu. Izmaksu sadalījuma salīdzinājuma indeksa lielums ir atkarīgs no iekšsistēmiskā jaudas rādītāja un starpsistēmiskā jaudas rādītāja. Ja izmaksu sadalījuma salīdzinājuma indekss pārsniedz 10%, jāsniedz šāda rezultāta pamatojums.

Iekšsistēmisko jaudas rādītāju aprēķina, pārvades pakalpojumu jaudas ieņēmumus, kas gūstami no tīkla iekšsistēmiskā izmantojuma gan visos ieejas punktos, gan visos izejas punktos, dalot ar attiecīgo jaudas izmaksu faktoru vērtību attiecībā uz tīkla iekšsistēmisko izmantojumu.

Starpsistēmisko jaudas rādītāju aprēķina, pārvades pakalpojumu jaudas ieņēmumus, kas gūstami no tīkla starpsistēmiskā izmantojuma gan visos ieejas punktos, gan visos izejas punktos, dalot ar attiecīgo jaudas izmaksu faktoru vērtību attiecībā uz tīkla starpsistēmisko izmantojumu.

Saskaņā ar TAR NC 3. panta 8. un 9. punktu tīkla iekšsistēmiskais izmantojums ir dabasgāzes transportēšana ieejas-izejas sistēmā lietotājiem, kas pievienoti tai pašai ieejas-izejas sistēmai, un tīkla starpsistēmiskais izmantojums ir dabasgāzes transportēšana ieejas-izejas sistēmā lietotājiem, kas pievienoti citai ieejas-izejas sistēmai.

Dabasgāzi, ko pārrobežu ieejas punktā ievada attiecīgajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā (tīkla starpsistēmiskais izmantojums), var izvadīt nacionālajā izejas punktā, krātuvē (tīkla iekšsistēmiskais izmantojums) vai pārrobežu izejas punktā (tīkla starpsistēmiskais izmantojums). Tāpēc tīkla starpsistēmiskais izmantojums noteiks, pamatojoties uz TAR NC 5. panta 5. punktu – piešķirtās jaudas apjomi, ko attiecina uz pārvades pakalpojumu sniegšanu tīkla starpsistēmiskam izmantojumam visos ieejas punktos, ir vienādi ar jaudas apjomiem, ko attiecina uz pārvades pakalpojumu sniegšanu tīkla starpsistēmiskam izmantojumam visos izejas punktos, un minēto jaudu izmanto, lai aprēķinātu pārvades pakalpojumu ieņēmumus, kas gūstami no tīkla starpsistēmiskā izmantojuma ieejas punktos. Pārējie pārvades pakalpojumu ieņēmumi ir ieņēmumi, kas gūstami no tīkla iekšsistēmiskā izmantojuma ieejas punktos.

Izmaksu sadalījuma novērtējums veikts, pamatojoties uz atsaucē cenā metodikā izmantoto izmaksu faktoru – prognozēto dabasgāzes pārvades sistēmas rezervēto ieejas un izejas jaudu (skat. 7. tabulu), provizoriskajiem tarifiem (skat. 8. tabulu) un atbilstošiem provizoriskiem ieņēmumiem par rezervēto dabasgāzes pārvades sistēmas jaudu regulatīvajam un tarifu periodam no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim.

Lai noteiktu šķērssubsidēšanas pakāpi starp tīkla iekšsistēmisko un starpsistēmisko izmantojumu, pamatojoties uz ierosināto atsaucē cenā metodiku, aprēķināts iekšsistēmiskais un starpsistēmiskais jaudas rādītājs, kā arī jaudas izmaksu sadalījuma salīdzinājuma indekss (skat. 9. tabulu).

Izmaksu sadalījuma novērtējums

Rādītājs		Izmaksu faktors - prognozētā dabaszgāzes pārvades sistēmas rezervētā jauda	Ieņēmumi
Ieeja	Tīkla iekšsistēmiskais izmantojums	8 596 068	3 362 358
	Tīkla starpsistēmiskais izmantojums	13 501 815	1 927 654
Izeja	Tīkla iekšsistēmiskais izmantojums	10 474 905	36 542 878
	Tīkla starpsistēmiskais izmantojums	1 979 818	282 659
Iekšsistēmiskais jaudas rādītājs		2,321133101	
Starpsistēmiskais jaudas rādītājs		0,14277	
Izmaksu sadalījuma salīdzinājuma indekss		176,82	

Ievērojot, ka pārvades sistēmas pakalpojuma ieņēmumi, kas nav atgūti no ieejas punktu tarifiem, dabaszgāzes apgādes nodrošināšanas izmaksas, kā arī ieejas punkta no dabaszgāzes krātuves un izejas punkta uz dabaszgāzes krātuvi tarifu 100% atlaides piemērošanas rezultātā negūtie ieņēmumi saskaņā ar Metodikas projektu tiek attiecināti uz maksu par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu, šķērssubsidēšanas pakāpe ir liela – izmaksu sadalījuma salīdzinājuma indekss ir 176,82.

Iemesli, kādēļ Metodikas projektā dabaszgāzes apgādes nodrošināšanas izmaksas, kā arī ieejas punkta no dabaszgāzes krātuves un izejas punkta uz dabaszgāzes krātuvi tarifu 100% atlaides piemērošanas rezultātā negūtos ieņēmumus paredzēts attiecināt uz maksu par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu, skaidroti šā Konsultāciju dokumenta II sadaļas 1. un 7. nodaļā.

VII Ierosinātās atsaucenes cenas metodikas novērtējums

Atbilstoši TAR NC 7. pantam atsaucenes cenas metodikai jāatbilst Regulas 715/2009 13. pantam un šādām prasībām:

- dot tīkla izmantotājiem iespēju reproducēt atsaucenes cenu aprēķinu un to precīzu prognozi;
- ņemt vērā faktiskās izmaksas, kas rodas pārvades pakalpojumu nodrošināšanā, ievērojot pārvades tīkla sarežģītības pakāpi;
- nodrošināt nediskrimināciju un nepieļaut nepamatotu šķērssubsidēšanu, tostarp tiek ņemti vērā TAR NC 5. pantā paredzētie izmaksu sadalījuma novērtējumi;
- nodrošināt, ka būtisks apjoma risks – jo īpaši saistībā ar transportēšanu ieejas-izejas sistēmā – nav jāuzņemas šīs ieejas-izejas sistēmas galalietotājiem;
- nodrošināt, ka iegūtās atsaucenes cenas neizkropļo pārrobežu tirdzniecību.

Metodikas projekts atbilst pastmarkas atsauces cenas metodikai, kura ir pārredzama, ņem vērā vajadzību pēc sistēmas viengabalainības un tās uzlabošanas un atspoguļo faktiskās izmaksas, ciktāl šīs izmaksas atbilst efektīva un strukturāli salīdzināma tīkla operatora izmaksām un ir pārredzamas, vienlaikus ietverot attiecīgu peļņu no ieguldījumiem un vajadzības gadījumā ņemot vērā tarifu salīdzinošo novērtēšanu, ko izstrādājušas regulatīvās iestādes.

Metodikas projekts, tas ir, pastmarkas atsauces cenas metodikas projekts, nodrošina, ka izmaksas tiek pienācīgi atspoguļotas un ir prognozējamas, jo atbilstoši metodikai visi jaudas rezervēšanas pakalpojuma ieņēmumi tiek attiecināti uz visiem dabasgāzes ieejas-izejas sistēmas ieejas un izejas punktiem, pamatojoties uz ieņēmumu par ieejas un izejas punktu jaudas rezervēšanu sadalījuma koeficientu, kas atspoguļo ieejas un izejas punktu izmantošanas pakāpi. Tā kā dabasgāzes pārvades sistēmas normālas darbības apstākļos ieejas un izejas punktu izmantošanas pakāpi raksturo trīs iepriekšējo kalendāro gadu dienas vidējā izmantotā jauda, atļauto ieņēmumu attiecināšana ir viegli prognozējama. Ārkārtējos gadījumos trīs iepriekšējo kalendāro gadu dienas vidējās izmantotās jaudas vietā var izmantot dabasgāzes sistēmas operatora pamatotu prognozi. Informācija par izmantotajām dabasgāzes pārvades sistēmas jaudām ir publiski pieejama gan dabasgāzes pārvades sistēmas operatora tīmekļvietnē, gan dabasgāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkla pārredzamības platformā.

Metodikas projekts noteic, ka pārvades sistēmas kopējās ieejas un izejas jaudas un attiecīgi arī tarifu noteikšanā netiek ņemta vērā ieejas punktu jauda no citām pārvades sistēmām, kuras ietilpst vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā, un izejas punktu jauda uz citām pārvades sistēmām, kuras ietilpst vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā, tādējādi novēršot nepamatotas šķērssubsidēšanas iespējas.

Metodikas projekts dod sistēmas lietotājiem iespēju reproducēt atsauces cenu aprēķinu un to precīzu prognozi, izmantojot tajā noteiktās gada standarta jaudas produktu tarifu (skat. 1. pielikuma 5. un 6. nodaļu), īstermiņa standarta jaudas produktu tarifu (skat. 1. pielikuma 8. nodaļu), atslēdzamās jaudas produktu tarifu (skat. 1. pielikuma 9. nodaļu) un atslēdzamās virtuālās pretplūsmas jaudas produktu tarifu (skat. 1. pielikuma 10. nodaļu) aprēķināšanas formulas.

Sistēmas lietotāji atsauces cenu aprēķinu reproducēšanai var izmantot vienkāršotu tarifu modeli, kas publicēts Regulatora tīmekļvietnē kā viens no šā Konsultāciju dokumenta pielikumiem.

Vienādas atsauces cenas (tarifa) 142,77 EUR/MWh/dienā/gadā piemērošana FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktos un attiecīgas nacionālās izejas cenas nodrošina vienlīdzīgu attieksmi pret dabasgāzes pārvades sistēmas lietotājiem valstī. Šādi aprēķināta un piemērota ieejas punktu atsauces cena nodrošina tarifu pārredzamību un paredzamību ne tikai Latvijā, bet arī pārējās FinEstLat valstīs, kā arī cenu konvergenci reģionā.

VIII Ierosinātās atsauces cenas metodikas un pēc jaudas svērtā attāluma atsauces cenas metodikas salīdzinājums

TAR NC 3. apsvēruma noteikums, ja ierosinātā atsauces cenas metodika nav jaudas svērtā attāluma atsauces cenas metodika (turpmāk – CWD metodika), tad šo minēto metodiku vajadzētu izmantot par pamatu salīdzināšanai ar ierosināto atsauces cenas metodiku.

Pastmarkas metode nozīmē, ka neatkarīgi no attāluma, kādā jāpārvada dabasgāze, dabasgāzes pārvades sistēmas ieejas punktos vai izejas punktos tiem piemērots vienāds tarifs. Līdz ar to prognozētā rezervētā jauda ir vienīgais izmantojamais izmaksu faktors.

Saskaņā ar CWD metodiku cauruļvada garums (attālums), kas svērts pēc cauruļvada tehniskās jaudas, darbojas kā izmaksu faktors. CWD metodikas piemērošanas rezultātā katram dabasgāzes pārvades sistēmas ieejas un izejas punktam tiek iegūti dažādi tarifi.

Izmantojot pastmarkas un CWD metodi, noteikto dabasgāzes pārvades sistēmas ieejas un izejas punktu tarifu salīdzinājums veikts 10. tabulā.

10. tabula

Dabasgāzes pārvades sistēmas ieejas un izejas punktu tarifu, kas noteikti, izmantojot pastmarkas un CWD metodi, salīdzinājums

Ieejas/izejas punkts	Provizorisks tarifi		
	Pastmarkas metodika	CWD metodika	Salīdzinājums (pastmarka-CWD)
Ieejas punkts Korneiti	-	-	-
Ieejas punkts Karksi	-	0,51620	-
Ieejas punkts Kiemenai	0,14277	0,83366	-0,6909
Ieejas punkts no IPGK	-	0,65484	-
Ieeja no Latvijas ražošanas iekārtas	0,33006	1,0726	-0,7425
Izejas punkts Korneiti	-	-	-
Izejas punkts Kiemenai	0,14277	0,50994	-0,3672
Izejas punkts Karksi	-	1,72650	-
Izejas punkts Latvijas lietotāju apgādei	0,00347	0,81714	-0,81365
Izejas punkts uz dabasgāzes krātuvi	-	-	-

Provizorisks tarifi, izmantojot CWD metodiku, ir aprēķināti atbilstoši TAR NC 8. pantā noteiktajām formulām. CWD metodikas aprēķina vajadzībām ir izmantots ieejas/izejas punktu vidējais svērtais attālums (AD), kas noteikts, pamatojoties uz Latvijas dabasgāzes pārvades tīkla attāluma matricu, ieskaitot vietējā tīkla garumu, kas tiek izmantots gāzes sadalei iekšzemes tirgū (īssākais cauruļvadu maršruta attālums saskaņā ar TAR NC), kā arī izmaksu svārs (W), pārvades sistēmas ieņēmumi (R) un prognozētā jauda nākamajā regulatīvajā periodā. Ņemot vērā, ka šobrīd dabasgāzes plūsma no Krievijas un uz Krieviju nenotiek, Korneiti ieejas / izejas punkta tarifs netika noteikts. Papildus, lai iegūtu pilnu ieskatu provizorisks tarifi, izmantojot CWD metodiku, tika aprēķināts arī tarifs Karksi ieejas / izejas punktam, taču pie pastmarkas metodes tarifs netiek norādīts, jo visā FinEstLat zonā tiek piemērots vienots tarifs un atsevišķi zonā esošajiem ieejas / izejas punktiem tarifi netiek noteikti.

Atbilstoši veikto aprēķinu rezultātiem CWD metodikas piemērošanas rezultātā tiek iegūti būtiski atšķirīgi FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktu tarifi, no kuriem zemākais ir 0,516 EUR/MWh un augstākais – 0,834 EUR/MWh. Arī izejas punktu tarifi ir dažādi – no 0,510 EUR/MWh līdz 1,723 EUR/MWh.

IX Pārvades sistēmas operatora atļautie ieņēmumi

Atļautie ieņēmumi ir ieņēmumi, kuri sedz ar dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojumu saistītās ekonomiski pamatotās izmaksas un kurus pārvades sistēmas operators ir tiesīgs saņemt konkrētā regulatīvā periodā.

Metodikas projekts noteic, ka regulatīvā perioda ilgums ir no diviem līdz pieciem gāzes gadiem. Tarifu perioda ilgums ir viens gāzes gads. Iesniedzot tarifu projektu, sistēmas operators iesniedz pamatojumu tarifu aprēķinā izmantotajam regulatīvajam periodam un nepieciešamības gadījumā tarifu periodam. Regulators ar lēmumu nosaka regulatīvo periodu un var lemt par tarifu perioda pagarināšanu.

Ja regulatīvajā periodā ir vairāki tarifu periodi, uz katru no tarifu periodiem tiek attiecināta vienāda atļauto ieņēmumu daļa. Ja regulatīvajā periodā ir vairāki tarifu periodi un kāds no tarifu periodiem ir garāks par gāzes gadu, tad uz katru tarifu periodu attiecināmais atļauto ieņēmumu apmērs (plānotie ieņēmumi) tiek noteikts proporcionāli tarifu perioda ilgumam. Plānotie ieņēmumi nemainās, izņemot, ja mainās uz tarifu periodu attiecināmie ieņēmumi.

Atļautos ieņēmumus nosaka, no kopējām jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksām atņemot jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas, kas sistēmas operatoram jāsamazina, uzlabojot pamatlīdzekļu un citu resursu izmantošanas un saimnieciskās darbības efektivitāti un ITC.

1. Jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas

Dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram tarifu aprēķinā jāietver un precīzi un nepārprotami jānorāda tikai tās izmaksas, kas saistītas ar jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanu.

Jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas veido pārrobežu pārvades sistēmas un nacionālās pārvades sistēmas kapitāla izmaksas, ekspluatācijas izmaksas, nodokļi un ieņēmumu korekcija, kas attiecināma uz pārrobežu un nacionālo pārvades sistēmu, un izmaksas nosaka, izmantojot šādas formulas:

$$I_{PSO} = I_{PSO\ st} + I_{PSO\ nac}$$

kur:

$I_{PSO\ st}$ – pārrobežu pārvades sistēmas izmaksas [EUR];

$I_{PSO\ nac}$ – nacionālās pārvades sistēmas izmaksas [EUR];

$$I_{PSO\ st} = I_{kap\ st} + I_{ekspl\ st} + I_{nod\ st} - I_{e_{kor\ st}}$$

kur

$I_{kap\ st}$ – pārrobežu pārvades sistēmas kapitāla izmaksas [EUR];

$I_{ekspl\ st}$ – pārrobežu pārvades sistēmas ekspluatācijas izmaksas [EUR];

$I_{nod\ st}$ – nodokļi, kas attiecināmi uz pārrobežu pārvades sistēmu [EUR];

$I_{e_{kor\ st}}$ – ieņēmumu korekcija, kas attiecināma uz pārrobežu pārvades sistēmu [EUR];

$$I_{PSO\ nac} = I_{kap\ nac} + I_{ekspl\ nac} + I_{nod\ nac} - I_{e_{kor\ nac}}$$

kur:

$I_{kap\ nac}$ – nacionālās pārvades sistēmas kapitāla izmaksas [EUR];

$I_{ekspl\ nac}$ – nacionālās pārvades sistēmas ekspluatācijas izmaksas [EUR];

$I_{\text{nod nac}}$ – nodokļi, kas attiecināmi uz nacionālo pārvades sistēmu [EUR];

$I_{\text{kor nac}}$ – ieņēmumu korekcija, kas attiecināma uz nacionālo pārvades sistēmu [EUR].

2. Kapitālas izmaksas

Metodikas projekts noteic, ka kapitāla izmaksu un to sastāvdaļu uzskaiti un aprēķināšanu veic saskaņā ar Regulatora noteikto kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodiku.⁹

3. Kapitāla atdeves likme

Saskaņā ar Regulatora noteikto kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodiku Regulators reizi gadā līdz 1. septembrim sagatavo kapitāla atdeves likmes aprēķinu un ar lēmumu nosaka kapitāla atdeves likmi. Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi komersants piemēro, izstrādājot tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots nākamajā kalendārajā gadā pēc Regulatora lēmuma par kapitāla atdeves likmes noteikšanu pieņemšanas dienas.

Atbilstoši Regulatora 2025. gada 3. jūlija lēmumā Nr. 49 “Par kapitāla atdeves likmi dabasgāzes pārvades sistēmas, dabasgāzes sadales sistēmas un dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojumu tarifu projekta aprēķināšanai” noteiktajam dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram, aprēķinot jaudas rezervēšanas pakalpojuma tarifus, jāizmanto kapitāla atdeves likme 5,82% apmērā.¹⁰ Minētā kapitāla atdeves likme izmantota, nosakot 8. tabulā minētos provizoriskos tarifus regulatīvajā periodā no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim.

4. Indikatīvie atļautie ieņēmumi

Ievērojot šā Konsultāciju dokumenta VII sadaļā aprakstītos atļauto ieņēmumu noteikšanas principus, ir noteikts, ka indikatīvie dabasgāzes pārvades sistēmas operatora atļautie ieņēmumi gadā regulatīvajam periodam no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim ir 39 293 tūkst. euro. (skat. 11. tabulu).

11. tabula

Indikatīvās kopējās dabasgāzes pārvades sistēmas izmaksas un dabasgāzes pārvades sistēmas operatora atļautie ieņēmumi gadā regulatīvajam periodam no 2026. gada 1. oktobra līdz 2028. gada 30. septembrim

Izmaksu posteņi	Apzīmējums	Izmaksas gadā, tūkst. EUR
Kapitāla izmaksas $I_{\text{kap}} = P_{\text{KA}} + I_{\text{nod}}$	I_{kap}	24 537
Nodokļi $I_{\text{nod}} = I_{\text{ip.nod}}$	I_{nod}	448
Ekspluatācijas izmaksas $I_{\text{ekspl}} = I_{\text{tehn proc}} + I_{\text{pers}} + I_{\text{rem}} + I_{\text{saimn}}$	I_{ekspl}	17 672
Kopējās jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas	I_{PSO}	42 656
Pārvades sistēmas operatoru savstarpējās kompensācija	ITC	3 362
Atļautie ieņēmumi	I_{ePSO}	39 293

⁹ <https://likumi.lv/ta/id/335113-kapitala-izmaksu-uzskaites-un-aprekinasanas-metodika>

¹⁰ <https://likumi.lv/ta/id/361712-par-kapitala-atdeves-likmi-dabasgazes-parvades-sistemas-dabasgazes-sadales-sistemas-un-dabasgazes-uzglabanas-pakalpojumu>

ITC apjoms noteikts, pamatojoties uz FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ITC kārtības pamatprincipu – ieņēmumi, kurus atgūst no visu FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktu tarifiem, tiek apvienoti un sadalīti starp pārvades sistēmas operatoriem proporcionāli iekšzemes gada patēriņam. Plānotais Latvijas dabasgāzes patēriņš ir 8 596 068 000 kWh. Reizinot plānoto dabasgāzes patēriņu ar FinEstLat vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktu tarifu 0,14277 EUR/kWh/d/g, tiek noteikts gada ITC apjoms 3 362 tūkst. *euro*.

5. Vienkāršots tarifu modelis

Vienkāršots tarifu modelis publicēts Regulatora tīmekļvietnē
<https://www.sprk.gov.lv/content/publiskas-konsultacijas>

Priekšsēdētāja

A. Ozola

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika

Izdota saskaņā ar Enerģētikas likuma 15. panta 1.^l daļu un likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 9. panta pirmās daļas 2. punktu un 25. panta pirmo daļu

1. Vispārīgie jautājumi

1. Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika (turpmāk – metodika) nosaka kārtību, kādā aprēķina un nosaka dabasgāzes pārvades sistēmas (turpmāk – pārvades sistēma) pakalpojuma tarifus.
2. Metodikā lietoti šādi termini:
 - 2.1. **atļautie ieņēmumi** – ieņēmumi, kuri sedz ar pārvades sistēmas pakalpojumu saistītās ekonomiski pamatotās izmaksas un kurus pārvades sistēmas operators ir tiesīgs saņemt konkrētā regulatīvā periodā;
 - 2.2. **dabasgāzes patēriņš tehnoloģiskām vajadzībām** – pārvades sistēmas darbības nodrošināšanai izlietotā dabasgāze;
 - 2.3. **dabasgāzes zudumi** – pārvades sistēmā ievadītās un no pārvades sistēmas izvadītās dabasgāzes daudzuma starpība attiecīgā laika periodā, neskaitot dabasgāzes patēriņu tehnoloģiskām vajadzībām;
 - 2.4. **izmaksas** – pārvades sistēmas operatora (turpmāk – sistēmas operators) tehnoloģiski un ekonomiski pamatotas izmaksas, kas nepieciešamas pārvades sistēmas pakalpojuma efektīvai sniegšanai;
 - 2.5. **izmaksu efektivitāte** – izmaksu ietaupījuma apmērs, kas komersantam jāsasniedz regulatīvā perioda ietvaros, uzlabojot saimnieciskās darbības efektivitāti;
 - 2.6. **jaudas rezervēšanas pakalpojums** – pārvades sistēmas pakalpojums, ar kuru tiek nodrošināta ieejas vai izejas punktu jaudas produkta rezervēšana;
 - 2.7. **nacionālā pārvades sistēma** – pārvades sistēmas daļa (atzari no pārrobežu pārvades sistēmas, ko neizmanto dabasgāzes pārrobežu pārvadei) apdzīvotu vietu apgādei ar dabasgāzi kopā ar atzariem un sistēmas operatora gāzes regulēšanas stacijām;
 - 2.8. **pārrobežu pārvades sistēma** – pārvades sistēmas daļa no ieejas punkta no citas valsts pārvades sistēmas līdz izejas punktam uz citas valsts pārvades sistēmu vai līdz ieejas punktam dabasgāzes krātuvē;
 - 2.9. **plānotie ieņēmumi** – uz tarifu periodu attiecināta atļauto ieņēmumu daļa;
 - 2.10. **prognozētā dienas vidējā jauda** – ieejas punkta vai izejas punkta trīs iepriekšējo kalendāro gadu dienas vidējā izmantotā jauda [kWh/d];
 - 2.11. **regulatīvais periods** – laika periods, kuram nosaka atļautos ieņēmumus;
 - 2.12. **regulatīvais rēķins** – rēķins, kurā ietver nepietiekami vai pārmērīgi atgūtos jaudas rezervēšanas pakalpojuma ieņēmumus un šajā metodikā noteiktās plānoto un faktisko izmaksu atšķirības;

- 2.13. **tarifs** – maksa, kas pārvades sistēmas lietotājam jāmaksā par tam sniegto jaudas rezervēšanas pakalpojumu, tajā skaitā biometāna ievadišanu, un kas noteikta atbilstoši plānotajiem ieņēmumiem;
- 2.14. **tarifu periods** – laika periods, kurā ir piemērojami tarifi;
- 2.15. **virtuālais pretplūsmas jaudas produkts** – pārvades sistēmas jauda faktiskai plūsmai pretējam virzienam konkrētā laikposmā – gāzes gadā, gāzes ceturksnī, gāzes mēnesī vai gāzes dienā – ieejas vai izejas punktā, kurā nav iespējams fiziski nodrošināt dabasgāzi pretējā virzienā, un dabasgāzes krātuves faktiskā tehnoloģiskā režīma plūsmai pretējam virzienam, kuru var rezervēt sistēmas lietotājs.
3. Šajā metodikā ietvertie termini lietoti Eiropas Komisijas 2017. gada 16. marta Regulas 2017/460, ar ko izveido tīkla kodeksu par harmonizētām gāzes pārvades tarifu struktūrām izpratnē.
4. Regulatīvā perioda ilgums ir no diviem līdz pieciem gāzes gadiem. Tarifu perioda ilgums ir viens gāzes gads. Iesniedzot tarifu projektu, sistēmas operators iesniedz pamatojumu tarifu aprēķinā izmantotajam regulatīvajam periodam un nepieciešamības gadījumā tarifu periodam. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – regulators) ar lēmumu nosaka regulatīvo periodu un var lemt par tarifu perioda pagarināšanu.
5. Ja regulatīvajā periodā ir vairāki tarifu periodi, tajā skaitā, ja kāda tarifu perioda ilgums nav vienāds ar gāzes gadu, uz katru tarifu periodu attiecināmais atļauto ieņēmumu apmērs (plānotie ieņēmumi) tiek noteikts proporcionāli kalendāro dienu skaitam tarifu periodā. Plānotie ieņēmumi nemainās, izņemot, ja mainās uz tarifu periodu attiecināmie ieņēmumi šīs metodikas 3.2. nodaļā minētajos gadījumos.
6. Sistēmas operators precīzi un pārskatāmi atspoguļo jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas tūkstošos *euro* [tūkst. EUR] ar precizitāti līdz vienai zīmei aiz komata un ieejas vai izejas punktu jaudu kilovatstundās dienā [kWh/d], kas noapaļota līdz veselam skaitlim.

2. Pārvades sistēmas kopējā ieejas un izejas jauda

7. Pārvades sistēmas kopējās ieejas jaudas noteikšanā netiek ņemta vērā ieejas punktu jauda no citām pārvades sistēmām, kuras ietilpst vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā. Pārvades sistēmas kopējo ieejas jaudu nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$P_{ie} = \sum_{i=1}^{n_{ie}} P_{ie\ c}(i) + \sum_{i=1}^{n_{ie\ b}} P_{ie\ b}(i) + \sum_{i=1}^{n_{ie\ lng}} P_{ie\ lng}(i) + \sum_{i=1}^{n_{ie\ kr}} P_{ie\ kr}(i) ,$$

kur:

P_{ie} – pārvades sistēmas kopējā ieejas jauda [kWh/d];

n_{ie} – ieejas punktu no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas skaits;

$P_{ie\ c}(i)$ – pārvades sistēmas ieejas punkta no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas i prognozētā dienas vidējā jauda [kWh/d];

$n_{ie\ b}$ – ieejas punktu skaits nacionālajā dabasgāzes ieejas-izejas sistēmā, kuros ievada no atjaunīgajiem energoresursiem saražoto vai iegūto gāzveida kurināmo un mazoglekļa gāzveida kurināmo (tostarp ūdeņradi), izņemot pārvades sistēmas ieejas punktus no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas un ieejas punktu no dabasgāzes krātuves;

$P_{ie\ b}(i)$ – ieejas punktu nacionālajā dabasgāzes ieejas-izejas sistēmā, kuros ievada no atjaunīgajiem energoresursiem saražoto vai iegūto gāzveida kurināmo un mazoglekļa gāzveida kurināmo (tostarp ūdeņradi), izņemot pārvades sistēmas ieejas punktus no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas un ieejas punktu no dabasgāzes krātuves, i prognozētā dienas vidējā jauda [kWh/d];

$n_{ie\ lng}$ – ieejas punktu no sašķidrinātās dabasgāzes iekārtas skaits;

$P_{ie\ ing}(i)$ – ieejas punkta no sašķidrinātās dabasgāzes iekārtas i prognozētā dienas vidējā jauda [kWh/d];

$n_{ie\ kr}$ – ieejas punktu no dabasgāzes krātuves skaits;

$P_{ie\ kr}(i)$ – ieejas punkta no dabasgāzes krātuves i prognozētā dienas vidējā jauda [kWh/d].

8. Pārvades sistēmas kopējās izejas jaudas noteikšanā netiek ņemta vērā izejas punktu jauda uz citām pārvades sistēmām, kuras ietilpst vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā. Pārvades sistēmas kopējo izejas jaudu nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$P_{iz} = \sum_{i=1}^{n_{iz}} P_{iz\ c}(i) + \sum_{i=1}^{n_{iz\ kr}} P_{iz\ kr}(i) + P_{iz\ v} ,$$

kur:

P_{iz} – pārvades sistēmas kopējā izejas jauda [kWh/d];

n_{iz} – izejas punktu uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu skaits;

$P_{iz\ c}(i)$ – pārvades sistēmas izejas punkta uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu i prognozētā dienas vidējā jauda [kWh/d];

$n_{iz\ kr}$ – izejas punktu no dabasgāzes krātuves skaits;

$P_{iz\ kr}(i)$ – izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi i prognozētā dienas vidējā jauda [kWh/d];

$P_{iz\ v}$ – izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei prognozētā vidējā dienas jauda [kWh/d].

9. Sistēmas operators vienlaikus ar tarifu projektu iesniedz pamatojumu, ja prognozētā dienas vidējā ieejas vai izejas jauda tiek koriģēta.

3. Atļauto ieņēmumu noteikšana

10. Atļautos ieņēmumus nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$Aie_{PSO} = I_{PSO} - I_{PSO\ ef} - ITC ,$$

kur:

Aie_{PSO} – regulatīvā perioda atļautie ieņēmumi [tūkst. EUR];

I_{PSO} – tarifu aprēķinā iekļaujamās kopējās jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas [tūkst. EUR];

$I_{PSO\ ef}$ – jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksu apmērs, kas sistēmas operatoram jāsamazina, uzlabojot pamatlīdzekļu un citu resursu izmantošanas un saimnieciskās darbības efektivitāti [tūkst. EUR];

ITC – ieņēmumu un izdevumu saldo par vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas pārvades sistēmas operatoru savstarpējām kompensācijām, kas saskaņā ar vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas pārvades sistēmas operatoru savstarpējās kompensācijas kārtību attiecinātas uz sistēmas operatoru (turpmāk – sistēmas operatoru savstarpējā kompensācija) [tūkst. EUR].

11. Jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksu efektivitāti nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$I_{PSO\ ef} = (I_{kap} + I_{eksp}) \times K_{ef} ,$$

kur:

K_{ef} – izmaksu efektivitātes koeficients, kas tiek noteikts 50 procentu apmērā no nākamā kalendārā gada, kas seko efektivitātes noteikšanas gadam, prognozētā patēriņa cenu indeksa (inflācijas). Efektivitātes koeficienta vērtība nevar būt mazāka par nulli un lielāka par 1,5 procentiem.

12. Ja tarifu periods ir garāks par gadu, uz katru tarifu periodu regulatīvā perioda ietvaros tiek attiecināta vienāda pārvades sistēmas pakalpojuma izmaksu efektivitāte. Pēc sistēmas operatora pamatota lūguma regulators var atļaut piemērot atšķirīgu pārvades sistēmas pakalpojuma izmaksu efektivitāti, attiecināšanai uz katru tarifu periodu regulatīvā perioda ietvaros.

13. Šīs metodikas 10.punktā noteiktajā formulā sistēmas operatoru savstarpējo kompensāciju ņem vērā, ja ir izveidota vienotā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēma.
14. Sistēmas operatoru savstarpējās kompensācijas lielumu nosaka saskaņā ar vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru savstarpējās kompensācijas kārtību.
15. Sistēmas operators tarifu aprēķinā ietver un precīzi un nepārprotami norāda tikai izmaksas, kas saistītas ar jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanu.
16. Sistēmas operators lieto izmaksu attiecināšanas metodi, kuras pamatprincipus un ieviešanu saskaņo ar regulatoru.
17. Jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas veido pārrobežu pārvades sistēmas un nacionālās pārvades sistēmas kapitāla izmaksas, ekspluatācijas izmaksas, nodokļi un ieņēmumu korekcija, kas attiecināma uz pārrobežu un nacionālo pārvades sistēmu, un izmaksas nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$I_{PSO} = I_{PSO\ st} + I_{PSO\ nac},$$

kur:

$I_{PSO\ st}$ – pārrobežu pārvades sistēmas izmaksas [tūkst. EUR];

$I_{PSO\ nac}$ – nacionālās pārvades sistēmas izmaksas [tūkst. EUR];

$$I_{PSO\ st} = I_{kap\ st} + I_{ekspl\ st} + I_{nod\ st} - I_{e_{kor\ st}},$$

kur

$I_{kap\ st}$ – pārrobežu pārvades sistēmas kapitāla izmaksas [tūkst. EUR];

$I_{ekspl\ st}$ – pārrobežu pārvades sistēmas ekspluatācijas izmaksas [tūkst. EUR];

$I_{nod\ st}$ – nodokļi, kas attiecināmi uz pārrobežu pārvades sistēmu [tūkst. EUR];

$I_{e_{kor\ st}}$ – ieņēmumu korekcija, kas saistīta ar iepriekšējo regulatīvā perioda izmaksu un ieņēmumu prognožu novirzēm un ir attiecināma uz pārrobežu pārvades sistēmu [tūkst. EUR];

$$I_{PSO\ nac} = I_{kap\ nac} + I_{ekspl\ nac} + I_{nod\ nac} - I_{e_{kor\ nac}},$$

kur:

$I_{kap\ nac}$ – nacionālās pārvades sistēmas kapitāla izmaksas [tūkst. EUR];

$I_{ekspl\ nac}$ – nacionālās pārvades sistēmas ekspluatācijas izmaksas [tūkst. EUR];

$I_{nod\ nac}$ – nodokļi, kas attiecināmi uz nacionālo pārvades sistēmu [tūkst. EUR];

$I_{e_{kor\ nac}}$ – ieņēmumu korekcija, kas saistīta ar iepriekšējo regulatīvā perioda izmaksu un ieņēmumu prognožu novirzēm un ir attiecināma uz nacionālo pārvades sistēmu [tūkst. EUR].

18. Sistēmas operators vienlaikus ar tarifu projektu iesniedz pamatojumu, ja tarifu aprēķinā iekļaujamās jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas netiek attiecinātas atbilstoši šīs metodikas 17.punktā noteiktajam.
19. Nekustamā īpašuma nodokļi aprēķina saskaņā ar normatīvajiem aktiem tikai no regulējamo aktīvu bāzes sastāvā iekļautiem aktīviem un aktīviem, kas ierīkoti par trešo pušu līdzekļiem.
20. Kapitāla izmaksu un to sastāvdaļu uzskaiti un aprēķināšanu veic saskaņā ar regulatora noteikto kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodiku.

3.1. Ekspluatācijas izmaksas

21. Pārrobežu pārvades sistēmas ekspluatācijas izmaksas nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$I_{ekspl\ st} = I_{tehn\ proc\ st} + I_{pers\ st} + I_{rem\ st} + I_{saim\ st},$$

kur:

$I_{tehn\ proc\ st}$ – pārrobežu pārvades sistēmas dabasgāzes zudumu un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas izmaksas [tūkst. EUR];

$I_{pers\ st}$ – pārrobežu pārvades sistēmas personāla un sociālās izmaksas [tūkst. EUR];

$I_{rem\ st}$ – pārrobežu pārvades sistēmas kārtējo īpašuma uzturēšanai nepieciešamo un veikto ekspluatācijas remontu izmaksas [tūkst. EUR];

$I_{saim\ st}$ – pārrobežu pārvades sistēmas pārējās saimnieciskās darbības izmaksas [tūkst. EUR].

22. Nacionālās pārvades sistēmas ekspluatācijas izmaksas nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$I_{\text{ekspl nac}} = I_{\text{tehn proc nac}} + I_{\text{pers nac}} + I_{\text{rem nac}} + I_{\text{saim nac}} + I_{\text{sist}},$$

kur:

$I_{\text{tehn proc nac}}$ – nacionālās pārvades sistēmas dabasgāzes zudumu un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas izmaksas [tūkst. EUR];

$I_{\text{pers nac}}$ – nacionālās pārvades sistēmas personāla un sociālās izmaksas [tūkst. EUR];

$I_{\text{rem nac}}$ – nacionālās pārvades sistēmas kārtējo īpašuma uzturēšanai nepieciešamo un veikto ekspluatācijas remontu izmaksas [tūkst. EUR];

$I_{\text{saim nac}}$ – nacionālās pārvades sistēmas pārējās saimnieciskās darbības izmaksas [tūkst. EUR].

23. Pārrobežu un nacionālās pārvades sistēmas dabasgāzes pārvades zudumu un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas izmaksas ir saistītas ar attiecīgā laika periodā pārvades sistēmā ievadītās un no pārvades sistēmas izvadītās dabasgāzes daudzuma starpību, ko veido dabasgāzes zudumi un dabasgāzes patēriņš tehnoloģiskām vajadzībām. Dabasgāzes zudumu un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas izmaksas nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$I_{\text{tehn proc (st,nac)}} = I_{\text{zud (st,nac)}} + I_{\text{teh (st,nac)}} = (E_{\text{zud(st,nac)}} + E_{\text{teh (st,nac)}}) \times C_{\text{zud}},$$

kur:

$I_{\text{tehn proc (st,nac)}}$ – pārrobežu un nacionālās pārvades sistēmas dabasgāzes zudumu un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas izmaksas [tūkst. EUR];

$I_{\text{zud (st,nac)}}$ – maksa par dabasgāzes zudumiem pārrobežu un nacionālajā pārvades sistēmā [tūkst. EUR];

$I_{\text{teh (st,nac)}}$ – maksa par dabasgāzes patēriņu tehnoloģiskām vajadzībām pārrobežu un nacionālajā pārvades sistēmā [tūkst. EUR];

$E_{\text{zud (st,nac)}}$ – prognozētie dabasgāzes zudumi pārrobežu un nacionālajā pārvades sistēmā [kWh];

$E_{\text{teh (st,nac)}}$ – prognozētais dabasgāzes patēriņš tehnoloģiskām vajadzībām pārrobežu un nacionālajā pārvades sistēmā [kWh];

C_{zud} – prognozētā vidējā dabasgāzes zudumu cena [EUR/kWh].

24. Ja pārvades sistēmas operators slēdz dabasgāzes mainīgas cenas līgumu dabasgāzes iepirkšanai, komersants pamatoto izmaksu aprēķināšanai, kas saistāma ar dabasgāzes cenas prognozi un ar to saistīto pamatoto izmaksu aprēķinu, izmanto regulatora vadlīnijas dabasgāzes cenas prognozēšanai. Ja tiek izmantoti citi dabasgāzes cenas prognozēšanas principi vai slēgts līgums dabasgāzes iepirkšanai par fiksētu dabasgāzes cenu, tad pārvades sistēmas operators sniedz ekonomisko pamatojumu šādas pieejas izvēlei.
25. Pārrobežu un nacionālās pārvades sistēmas personāla un sociālās izmaksas aprēķina saskaņā ar Darba likumu un sociālās apdrošināšanas jomu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem. Personāla un sociālo izmaksu vērtēšanas principi noteikti regulatora personāla izmaksu aprēķināšanas vadlīnijās.
26. Pārrobežu un nacionālās pārvades sistēmas īpašuma uzturēšanai nepieciešamo un veikto kārtējo ekspluatācijas remontu izmaksas un darbu, kuri nepieciešami sistēmas operatora grāmatvedības bilancē esošo un nomāto pārvades aktīvu un administrēšanas aktīvu pamatlīdzekļu (ēku, būvju, iekārtu u.c.) uzturēšanai darba kārtībā un saglabāšanai un kurus veic citi komersanti, izmaksas noraksta un ieģrāmato pārskata periodā, kurā tās radušās. Šajā pozīcijā iekļauj krājumu uzturēšanas finansēšanas izmaksas atbilstoši plānotajam krājumu aprites ciklam, piemērojot komersanta faktisko aizņēmumu likmi. Krājumu uzturēšanas finansēšanas izmaksas tiek novērtētas, ņemot vērā nepārtraukta un drošības prasībām atbilstoša jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanai nepieciešamo krājumu apjomu. Ja faktiskā aizņēmuma likme, ko piemēro krājumu finansēšanas izmaksu novērtēšanai, pārsniedz pēdējo sešu mēnešu vidējo Latvijas Bankas publicēto nefinanšu sabiedrībām izsniegto īstermiņa kredītu (*euro*) mainīgo procentu likmi (jaunajiem darījumiem) atbilstoši krājumu apjomiem, krājumu uzturēšanas finansēšanas izmaksas tiek novērtētas, piemērojot pēdējo sešu mēnešu vidējo Latvijas Bankas

27. Pārrobežu un nacionālās pārvades sistēmas pārējās saimnieciskās darbības izmaksas ir ar sistēmas operatora darbību saistītas izmaksas, kas nav iekļautas citās izmaksu pozīcijās.
28. Izmaksas, kas saistītas ar pārvades sistēmas operatora attīstību, pētījumiem un ar to saistītajām konsultācijām, nevar pārsniegt vienu procentu no tarifu projektā iekļautajām vidējām ekspluatācijas izmaksām.
29. Dabasgāzes apgādes nodrošināšanas izmaksas, kas saistītas ar Ministru kabineta noteikumos noteikto sistēmas operatora pienākumu nodrošināt enerģētiskās krīzes laikā nepieciešamo dabasgāzes izņemšanas jaudu no Inčukalna pazemes gāzes krātuves, tarifu projektā iekļauj atbilstoši faktiskajai, pamatotai vērtībai, paredzot to atgūšanu divos gāzes gados no dabasgāzes apgādes nodrošināšanas saistību izpildes izmaksu rašanās brīža.
30. Energoapgādes drošuma rezervju uzglabāšanas ekonomiski pamatotās izmaksas, kas saistītas ar Enerģētikas likuma 82.¹ panta otrajā daļā noteikto sistēmas operatora pienākumu nodrošināt Inčukalna pazemes gāzes krātuves pieejamību energoapgādes drošuma rezervēm un to uzglabāšanu, tarifu projektā iekļauj atbilstoši plānotajai vērtībai.

31. Sistēmas operators atbilstoši šīs metodikas pielikumam izveido regulatīvo rēķinu, kurā saskaņā ar šīs metodikas 32., 34., 38., 39. un 40. punktu uzskaita starpību starp atļautajiem (plānotajiem) un faktiskajiem ieņēmumiem un starpību starp plānotajām un faktiskajām izmaksām, nodalot ieņēmumus, kas attiecināmi uz pārrobežu un nacionālo pārvades sistēmu. Regulatīvā rēķina atlikumu attiecina uz nākamajiem tarifu un regulatīvajiem periodiem atbilstoši šīs metodikas 36. un 41. punktam. Uzsākot jaunu regulatīvo periodu, regulatīvā rēķina atlikums tiek noteikts vienāds ar nulli *euro*.
32. Sistēmas operators sešus mēnešus pirms tarifu perioda beigām regulatīvajā rēķinā uzskaita:
 - 32.1. starpību starp faktiskajiem (prognozētajiem) un plānotajiem ieņēmumiem tarifu periodā, ko nosaka, summējot faktisko starpību par noslēgtajiem mēnešiem attiecīgajā tarifu periodā un prognozēto starpību aprēķina veikšanas brīdī, par pārējiem attiecīgā tarifu perioda mēnešiem. Aprēķinot starpību, ņem vērā arī papildu ieņēmumus, kas saistīti ar rīkotajām jaudu izsolēm;
 - 32.2. starpību starp plānotajām un faktiskajām (prognozētajām) tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas un dabasgāzes zudumu izmaksām, ko nosaka, ņemot vērā faktisko dabasgāzes cenu noslēgtajos tarifu perioda mēnešos un aprēķina brīdī prognozēto dabasgāzes cenu pārējiem tarifu perioda mēnešiem. Nosakot tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas un dabasgāzes zudumu izmaksu starpību, aprēķinos izmanto dabasgāzes zudumu daudzumu, kas nepārsniedz apstiprināto uz attiecīgo tarifu periodu attiecināmo dabasgāzes zudumu daudzumu;
 - 32.3. starpību starp plānoto inflācijas radīto izmaksu pieaugumu regulatīvā perioda tarifu periodā un prognozēto vai paredzamo (ja iepriekšējā tarifu periodā ir pārskatītas prognozētās izmaksas) inflācijas radīto izmaksu pieaugumu, ko nosaka saskaņā ar šādu formulu:

IIP_{pr} – prognozētā starpība starp plānoto inflācijas radīto izmaksu pieaugumu regulatīvā perioda attiecīgajā tarifu periodā un prognozētās inflācijas radīto izmaksu pieaugumu šajā tarifu periodā [tūkst. EUR];

$I_{pers,t}$ – tarifu aprēķinā iekļautās personāla un sociālās izmaksas, kas aprēķinātas, izmantojot inflācijas prognozi, un attiecināmas uz attiecīgo tarifu periodu [tūkst. EUR];

$I_{rem,t}$ – tarifu aprēķinā iekļautas īpašuma uzturēšanai nepieciešamo un citu komersantu veikto kārtējo ekspluatācijas remontu izmaksas, kas attiecināmas uz attiecīgo tarifu periodu [tūkst. EUR];

$I_{saimn,t}$ – tarifu aprēķinā iekļautās pārējās saimnieciskās darbības izmaksas, kas attiecināmas uz attiecīgo tarifu periodu [tūkst. EUR];

$I_{ne,t}$ – tarifu aprēķinā iekļautas ekspluatācijas izmaksas, kuras attiecināmas uz attiecīgo tarifu periodu un uz kurām inflācijas radītas izmaksu izmaiņas regulatīvajā periodā nav plānotas [tūkst. EUR];

PCI_{pl} – tarifu aprēķinā izmantotās plānotās patēriņa cenu inflācijas kumulatīvais rādītājs attiecīgajam tarifu periodam;

PCI_{pr} – prognozētās patēriņa cenu inflācijas kumulatīvais rādītājs attiecīgajam tarifu periodam;

- 32.4. starpību starp plānoto nominālās bruto algas izmaiņu radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā un prognozēto nominālās bruto algas izmaiņu radīto izmaksu pieaugumu tarifu periodā, ko nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$PIP_{t\ pr} = I_{pers\ BAI,t} \times (BAI_{pl} - BAI_{pr}) / BAI_{pl},$$

kur:

$PIP_{t\ pr}$ – prognozētā starpība starp plānoto nominālās bruto algas izmaiņu radīto izmaksu pieaugumu regulatīvā perioda attiecīgajā tarifu periodā un faktiskās nominālās bruto algas izmaiņas radīto izmaksu pieaugumu šajā tarifu periodā [tūkst. EUR];

$I_{pers\ BAI,t}$ – tarifu aprēķinā iekļautas personāla izmaksas, kas aprēķinātas, izmantojot nominālās bruto algas izmaiņas prognozi, un attiecināmas uz attiecīgo tarifu periodu [tūkst. EUR];

BAI_{pl} – tarifu aprēķinā izmantotās plānotās nominālās bruto algas izmaiņu kumulatīvais rādītājs attiecīgajam tarifu periodam;

BAI_{pr} – prognozētais nominālās bruto algas izmaiņu kumulatīvais rādītājs attiecīgajam tarifu periodam;

- 32.5. starpību starp faktisko (prognozēto) un plānoto sistēmas operatoru savstarpējās kompensācijas apjomu tarifu periodā, ko nosaka, summējot faktisko starpību par noslēgtajiem mēnešiem attiecīgajā tarifu periodā un prognozēto starpību aprēķina veikšanas brīdī, par pārējiem attiecīgā tarifu perioda mēnešiem;
- 32.6. starpību starp plānotajām un faktiskajām (prognozētajām) dabasgāzes apgādes nodrošināšanas izmaksām un energoapgādes drošuma rezervju uzglabāšanas ekonomiski pamatotajām izmaksām, ko nosaka, summējot faktisko starpību par noslēgtajiem mēnešiem attiecīgajā tarifu periodā un prognozēto starpību aprēķina veikšanas brīdī, par pārējiem attiecīgā tarifu perioda mēnešiem;
- 32.7. pamatotas faktiskās neparedzētās izmaksas ārējo normatīvo aktu izmaiņu vai ārkārtas situāciju novēršanas dēļ, kas radušās attiecīgā regulatīvā perioda iepriekšējā vai esošajā tarifu periodā un nav atgūstamas citādi;
- 32.8. starpības starp šīs metodikas 32.1., 32.2., 32.3., 32.4., 32.5. un 32.6. apakšpunktā minētajām faktiskajām un prognozētajām izmaksām un ieņēmumiem par iepriekšējā tarifu perioda mēnešiem, tajā skaitā par iepriekšējā regulatīvā perioda pēdējo tarifu perioda mēnešiem, par kuriem, veicot regulatīvā rēķina aprēķinu iepriekšējā tarifu periodā, tajā skaitā iepriekšējā regulatīvā perioda pēdējā tarifu periodā, tika izmantotas izmaksu prognozes;
- 32.9. regulatīvajā rēķinā par pirmo tarifu periodu pārvades sistēmas operators uzskaita starpību starp prognozētajām un faktiskajām kapitāla izmaksām par iepriekšējā regulatīvā perioda pēdējo tarifu periodu.
33. Pārvades sistēmas operatoram ne vēlāk kā sešus mēnešus pirms tarifu perioda beigām regulatīvajā rēķinā ir tiesības uzskaitīt paredzamo nākamo tarifu periodu izmaksu

- starpību, ko nosaka kā izmaksu starpību starp tarifu projektā plānotajām nākamo tarifu periodu izmaksām un regulatīvā rēķina sagatavošanas brīdī prognozējamām nākamo tarifu periodu izmaksām šādās pozīcijās:
- 1) dabasgāzes zudumu un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas izmaksas;
 - 2) prognozētās kumulatīvās inflācijas ietekmes izmaksas apstiprinātajā tarifā un prognozētā inflācija nākamajiem regulatīvā perioda gadiem;
 - 3) prognozētās nominālās bruto algas koeficienta ietekmes izmaksas apstiprinātajā tarifā un prognozētais nominālo bruto algas koeficients nākamajiem regulatīvā perioda gadiem.
34. Šīs metodikas 32. punktā minētās starpības tiek noteiktas uz šādu periodu:
- 34.1. šīs metodikas 32.1., 32.2., 32.3., 32.4., 32.5. un 32.6. apakšpunktā minētās starpības tiek noteiktas uz tarifu perioda pēdējo dienu;
 - 34.2. šīs metodikas 32.7. apakšpunktā minētās izmaksas tiek noteiktas uz aprēķinu iesniegšanas brīdi;
 - 34.3. šīs metodikas 32.8. apakšpunktā minētās izmaksas tiek noteiktas uz iepriekšējā tarifu perioda, tajā skaitā iepriekšējā regulatīvā perioda, pēdējā tarifu perioda pēdējo dienu.
35. Sistēmas operators ne vēlāk kā četrus mēnešus un divas nedēļas pirms tarifu perioda beigām iesniedz regulatoram informāciju par regulatīvā rēķina atlikumu, kas noteikts atbilstoši šīs metodikas 32. un 34. punktam, un tā pamatojumu.
36. Ja regulatīvajā periodā ir vairāki tarifu periodi, uz nākamo tarifu periodu attiecināmo ieņēmumu korekcijas daļu nosaka šādi:
- 36.1. ja regulatīvā rēķina atlikums ir negatīvs, sistēmas operatoram ir tiesības attiecināt regulatīvā rēķina atlikumu uz nākamo tarifu periodu un palielināt nākamā tarifu perioda plānotos ieņēmumus, ievērojot šādus nosacījumus:
 - 36.1.1. regulatīvā rēķina atlikums pārsniedz vienu procentu no tarifu aprēķinā iekļautajām vidējām tarifu perioda plānotajām ekspluatācijas izmaksām;
 - 36.1.2. uz tarifu periodu attiecināmā ieņēmumu korekcijas daļa nepārsniedz 40% no tarifu perioda plānotajām ekspluatācijas izmaksām. 40% ierobežojums neattiecas uz izmaksu starpību, kas veidojas tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas un dabasgāzes zudumu izmaksu noviržu rezultātā, ja vidējā faktiskā dabasgāzes cena attiecīgajā tarifu periodā bijusi par sešiem vai vairāk *euro* par MWh lielāka nekā plānotā dabasgāzes cena;
 - 36.2. ja regulatīvā rēķina atlikums ir pozitīvs, sistēmas operatoram ir pienākums attiecināt regulatīvā rēķina atlikumu uz nākamo tarifu periodu un samazināt nākamā tarifu perioda plānotos ieņēmumus, ja regulatīvā rēķina atlikums pārsniedz vienu procentu no tarifu perioda plānotajām ekspluatācijas izmaksām;
 - 36.3. regulatīvā rēķina atlikumu, kas netiek attiecināts uz nākamo tarifu periodu atbilstoši šīs metodikas 36.1. vai 36.2. apakšpunktam, sistēmas operators ņem vērā, nosakot uz tarifu periodu attiecināmo ieņēmumu korekcijas daļu uz aiznākamo tarifu periodu vai nākamo regulatīvo periodu.
37. Šīs metodikas 32. punktā noteiktā regulatīvā rēķina atlikums ir vienāds ar ieņēmumu korekcijas daļu, un tas palielina vai samazina šīs metodikas 17. punktā noteiktās jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksas tarifu periodam, kurš sākas vienlaikus ar nākamo regulatīvo periodu.
38. Sistēmas operators kopā ar jaunu tarifu projektu atbilstoši šīs metodikas pielikumam iesniedz regulatoram informāciju par regulatīvā rēķina atlikumu un tā pamatojumu. Nosakot aktuālo regulatīvā rēķina atlikumu, sistēmas operators uzskaita:
- 38.1. līdz jauna tarifu projekta iesniegšanai uz plānotajiem ieņēmumiem prognozēto neattiecināto regulatīvā rēķina atlikumu, kas uzskaitīts saskaņā ar šīs metodikas 32. un 34. punktu;

- 38.2. izmaksu ietaupījumu pa izmaksu grupām, kas noteikts kā starpība starp faktiskajām izmaksām un atbilstošajā regulatīvajā periodā plānotajām izmaksām, tām izmaksu grupām, kuru faktiskās izmaksas regulatīvā perioda laikā bijušas mazākas par plānotajām un kuras nav ieskaitītas regulatīvajā rēķinā saskaņā ar šīs metodikas 32. un 34. punktu;
- 38.3. kapitāla izmaksu korekciju, kas tiek aprēķināta atbilstoši regulatora noteiktajai kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodikai.
39. Ja sistēmas operators, regulatīvā perioda laikā īstenojot efektivitātes uzlabošanas pasākumus, ir sasniedzis efektivitātes apmēru, kas pārsniedz atbilstoši šīs metodikas 11. punktam aprēķināto izmaksu efektivitāti, iesniedzot regulatoram pamatojumu, sistēmas operatoram ir tiesības samazināt šīs metodikas 38. punkta minētajā kārtībā noteikto regulatīvā rēķina atlikumu par faktisko izmaksu ietaupījumu apmēru, kas pārsniedz noteikto izmaksu efektivitātes līmeni.
40. Šīs metodikas 38. un 39. punktā minētie lielumi tiek noteikti uz attiecīgā regulatīvā perioda pēdējā tarifu perioda pēdējo dienu.
41. Šīs metodikas 11. punktā noteikto ieņēmumu korekciju nākamajam regulatīvajam periodam nosaka šādi:
- 41.1. ja regulatīvā rēķina atlikums ir negatīvs, sistēmas operatoram ir tiesības attiecināt regulatīvā rēķina atlikumu pilnā vai daļējā apmērā uz nākamo regulatīvo periodu, attiecīgi palielinot šīs metodikas 11. punktā noteiktos atļautos ieņēmumus nākamajam regulatīvajam periodam;
- 41.2. ja regulatīvā rēķina atlikums ir pozitīvs, sistēmas operatoram ir pienākums attiecināt regulatīvā rēķina atlikumu uz nākamo regulatīvo periodu un samazināt šīs metodikas 11. punktā noteiktos regulatīvā perioda plānotos ieņēmumus.

4. Atļauto ieņēmumu attiecināšanas principi

42. Sistēmas operatora atļautos ieņēmumus iedala pārrobežu pārvades sistēmas un nacionālās pārvades sistēmas ieņēmumos saskaņā ar šādu formulu:

$$Aie_{PSO} = Aie_{PSO\ nac} + Aie_{PSO\ st},$$

kur:

$Aie_{PSO\ nac}$ – nacionālās pārvades sistēmas atļautie ieņēmumi [tūkst. EUR];

$Aie_{PSO\ st}$ – pārrobežu pārvades sistēmas atļautie ieņēmumi [tūkst. EUR].

43. Pārrobežu un nacionālās pārvades sistēmas atļautos ieņēmumus izmanto attiecīgi pārrobežu pārvades sistēmas un nacionālās pārvades sistēmas izmaksu, kuras aprēķina saskaņā ar šīs metodikas 17. punktā noteiktajām formulām, segšanai, ņemot vērā izmaksu efektivitāti, un sistēmas operatoru savstarpējo kompensāciju. Jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksu lielumu, kas sistēmas operatoram jāsamazina, uzlabojot pamatlīdzekļu un citu resursu izmantošanas efektivitāti, kā arī saimnieciskās darbības efektivitāti, un sistēmas operatoru savstarpējo kompensāciju attiecina uz pārrobežu pārvades sistēmas un nacionālās pārvades sistēmas izmaksām atbilstoši izmaksu attiecināšanas metodei. Atļautos ieņēmumus sistēmas operators atgūst ar jaudas produktu tarifiem, sniedzot jaudas rezervēšanas pakalpojumu.
44. Sistēmas operators, aprēķinot atļautos ieņēmumus, kas atgūstami no ieejas punktu no citām pārvades ieejas-izejas sistēmām un no izejas punktu uz citām pārvades ieejas-izejas sistēmām jaudas rezervēšanas, ieņēmumiem par ieejas punktu jaudas rezervēšanu piemēro atļauto ieņēmumu sadalījuma koeficientu 0,50 un ieņēmumiem par izejas punktu jaudas rezervēšanu – atļauto ieņēmumu sadalījuma koeficientu 0,50. Sistēmas operators vienlaikus ar tarifu projektu iesniedz pamatojumu, ja atļauto ieņēmumu sadalījuma koeficienti tiek koriģēti.

45. Sistēmas operators iesniedz priekšlikumu par ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi ieņēmumu pārdales koeficientu starp pārvades sistēmu un izejas punktu Latvijas lietotāju apgādei (K_{reg}), kā arī ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi tarifiem piemērojamo atlaides apmēru (D_{kr}). Sistēmas operators var noteikt ieejas punkta no sašķidrinātās dabasgāzes iekārtas tarifiem piemērojamo atlaidi. Sistēmas operators pārdales koeficienta un atlaides lieluma pamatojumu iesniedz vienlaikus ar tarifu projektu.

5. Gada standarta jaudas produktu tarifu aprēķins, ja ir izveidota vienotā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēma

46. Gada standarta jaudas produkta tarifu ieejas punktiem vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas operatori nosaka, savstarpēji vienojoties un ņemot vērā vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas regulatīvo iestāžu viedokli.
47. Gada standarta jaudas produkta tarifu izejas punktiem uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu nosaka vienādā apmērā ar gada standarta jaudas produkta tarifu ieejas punktiem vienotajā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmā saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{iz(g)} = T_{ie(g)}, \text{ kur}$$

kur:

$T_{ie(g)}$ – pārvades sistēmas gada standarta jaudas produkta tarifs ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas [EUR/kWh/d/gadā];

$T_{iz(g)}$ – pārvades sistēmas gada standarta jaudas produkta tarifs izejas punktiem uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu [EUR/kWh/d/gadā].

48. Gada standarta jaudas produkta tarifu ieejas punktam no dabasgāzes krātuves nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{iekr(g)} = T_{ie(g)} \times (1 - D_{kr}),$$

kur:

$T_{iekr(g)}$ – gada standarta jaudas produkta tarifs ieejas punktam no dabasgāzes krātuves [EUR/kWh/d/gadā].

49. Gada standarta jaudas produkta tarifu izejas punktam uz dabasgāzes krātuvi nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{izkr(g)} = T_{iz(g)} \times (1 - D_{kr}),$$

kur:

$T_{izkr(g)}$ – gada standarta jaudas produkta tarifs izejas punktam uz dabasgāzes krātuvi [EUR/kWh/d/gadā].

50. Gada standarta jaudas produkta tarifu ieejas punktos no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{ieb(g)} = \frac{I_b}{P_{ieb}}, \text{ kur:}$$

$T_{ieb(g)}$ – gada standarta jaudas produkta tarifs ieejas punktos no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm [EUR/kWh/d/gadā];

I_b – izmaksas, kas attiecināmas uz atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm [tūkst. EUR];

P_{ieb} – ieejas punkta no Latvijas ražošanas iekārtas prognozētā dienas vidējā jauda [kWh/d].

51. Maksu par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$K_{pārv} = \frac{A_{lePSO nac} - T_{izkr(g)} \times P_{izkr} - T_{iekr(g)} \times P_{iekr} - T_{ieb(g)} \times P_{ieb}}{P_N}$$

kur:

$K_{pārv}$ – maksa par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu [EUR/kWh/d/g];

P_N – izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei nominētā jauda [kWh/d].

6. Gada standarta jaudas produktu tarifu aprēķins, ja nav izveidota vienotā dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēma

52. Gada standarta jaudas produkta tarifu ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{ie(g)} = \frac{Ie_{PSO\ st} \times V_{ie} \times \left(1 - \frac{P_{ie\ kr}}{P_{ie}} \times D_{kr} \times K_{reg}\right)}{P_{ie} - P_{ie\ kr} \times D_{kr}}$$

kur:

$Ie_{PSO\ st}$ – pārrobežu pārvades sistēmas plānotie ieņēmumi [tūkst. EUR];

V_{ie} – plānoto ieņēmumu sadalījuma koeficients ieņēmumiem par ieejas punktu no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas jaudas rezervēšanu;

$P_{ie\ kr}$ – ieejas punkta no dabasgāzes krātuves prognozētā dienas vidējā jauda tarifu periodā [kWh/d];

P_{ie} – pārvades sistēmas ieejas jauda tarifu periodā [kWh/d];

K_{reg} – ieejas punkta no dabasgāzes krātuves un izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi ieņēmumu pārdales koeficients starp pārvades sistēmu un izejas punktu Latvijas lietotāju apgādei.

53. Gada standarta jaudas produkta tarifu ieejas punktam no dabasgāzes krātuves nosaka, izmantojot šīs metodikas 48. punktā noteikto formulu.

54. Gada standarta jaudas produkta tarifu izejas punktiem uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{iz(g)} = \frac{Ie_{PSO\ st} \times V_{iz} \times \left(1 - \frac{P_{iz\ kr}}{P_{iz}} \times D_{kr} \times K_{reg}\right)}{P_{iz} - P_{iz\ kr} \times D_{kr}}$$

kur:

V_{iz} – plānoto ieņēmumu sadalījuma koeficients ieņēmumiem par izejas punktu uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu jaudas rezervēšanu;

P_{iz} – pārvades sistēmas izejas jauda tarifu periodā [kWh/d];

$P_{iz\ kr}$ – izejas punkta uz dabasgāzes krātuvi prognozētā dienas vidējā jauda tarifu periodā [kWh/d].

55. Gada standarta jaudas produkta tarifu izejas punktam uz dabasgāzes krātuvi nosaka, izmantojot šīs metodikas 49. punktā noteikto formulu.

56. Maksu par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$K_{pārv} = \frac{Ie_{PSO\ nac} + Ie_{PSO\ st} \times D_{kr} \times K_{reg} \times \left(\frac{P_{ie\ kr} \times V_{ie}}{P_{ie}} + \frac{P_{iz\ kr} \times V_{iz}}{P_{iz}}\right) + T_{iz(g)} \times P_{iz\ v}}{P_N}$$

kur:

$Ie_{PSO\ nac}$ – nacionālās pārvades sistēmas plānotie ieņēmumi [tūkst. EUR].

7. Reizinātāju un sezonāla faktora lielums

57. Sistēmas operators tarifu projektā izmantoto reizinātāju un sezonālā faktora lieluma ekonomisko pamatojumu, ņemot vērā sistēmas operatora pienākumu nodrošināt pārvades sistēmas efektīvu izmantošanu jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanai un kopējo jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksu segšanu, iesniedz reizē ar tarifu projektu.

58. Pārvades sistēmas ieejas un izejas punktu pārslodzes reizinātāju (turpmāk – pārslodzes reizinātājs) nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$K_{pārs} = P \times 100\%$$

kur:

$K_{pārs}$ – pārvades sistēmas ieejas un izejas punktu pārslodzes reizinātājs;

P – pārvades sistēmas ieejas un izejas punktu pārslodzes varbūtība;

$$P = \frac{n \times L_a}{L} \times \frac{N_a}{N}$$

kur:

n – prognozētais standarta jaudas produkta aizstāšanu ar atslēdzamās jaudas produktu skaits;

L_a – vienas standarta jaudas produkta aizstāšanas prognozētais vidējais ilgums [h];

L – kopējais attiecīgā standarta jaudas produkta aizstāšanas ar atslēdzamās jaudas produktu ilgums [h];

N_a – vienā standarta jaudas produkta aizstāšanā aizstātās jaudas prognozētais vidējais lielums [kWh/d];

N – kopējā attiecīgā standarta jaudas produkta aizstāšanas ar atslēdzamās jaudas produktu jauda [kWh/d].

59. Ja aprēķinātais pārslodzes reizinātājs ir vienāds ar 0, tad tarifu aprēķinos izmanto pārslodzes reizinātāju, kas vienāds ar 0,05.

8. Īstermiņa standarta jaudas produktu tarifu aprēķins

60. Ceturkšņa, mēneša, dienas un pašreizējās dienas standarta jaudas produkta tarifu ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{ie(c,m,d,dl)} = \frac{T_{ie(g)} \times K_{(c,m,d,dl)} \times S_{(c,m,d,dl)}}{G} \times d$$

kur:

$T_{ie(c,m,d,dl)}$ – ceturkšņa (EUR/kWh/d/cet), mēneša (EUR/kWh/d/mēn), dienas vai pašreizējās dienas (EUR/kWh/d) standarta jaudas produkta tarifs ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas;

$K_{(c,m,d,dl)}$ – reizinātājs ceturkšņa, mēneša, dienas vai pašreizējās dienas standarta jaudas produktiem;

$S_{(c,m,d,dl)}$ – sezonālais faktors ceturkšņa, mēneša, dienas vai pašreizējās dienas standarta jaudas produktiem;

d – dienu skaits periodā, kad izmanto īstermiņa standarta jaudas produktu;

G – dienu skaits tarifa piemērošanas gadā.

61. Ceturkšņa, mēneša, dienas un pašreizējās dienas standarta jaudas produkta tarifu izejas punktiem uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{iz(c,m,d,dl)} = \frac{T_{iz(g)} \times K_{(c,m,d,dl)} \times S_{(c,m,d,dl)}}{G} \times d$$

kur:

$T_{iz(c,m,d,dl)}$ – ceturkšņa (EUR/kWh/d/cet), mēneša (EUR/kWh/d/mēn), dienas un pašreizējās dienas (EUR/kWh/d) standarta jaudas produkta tarifs izejas punktiem uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu.

62. Ceturkšņa, mēneša, dienas un pašreizējās dienas standarta jaudas produkta tarifu ieejas punktam no dabasgāzes krātuves nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{iekr(c,m,d,dl)} = \frac{T_{iekr(g)} \times K_{(c,m,d,dl)} \times S_{(c,m,d,dl)}}{G} \times d$$

kur:

$T_{iekr(c,m,d,dl)}$ – ceturkšņa (EUR/kWh/d/cet), mēneša (EUR/kWh/d/mēn), dienas un pašreizējās dienas (EUR/kWh/d) standarta jaudas produkta tarifs ieejas punktam no dabasgāzes krātuves.

63. Ceturkšņa, mēneša, dienas un pašreizējās dienas standarta jaudas produkta tarifu izejas punktam no dabasgāzes krātuves nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{iz\ kr\ (c,m,d,dl)} = \frac{T_{iz\ kr\ (g)} \times K_{(c,m,d,dl)} \times S_{(c,m,d,dl)}}{G} \times d$$

kur:

$T_{iz\ kr(c,m,d,dl)}$ – ceturkšņa (EUR/kWh/d/cet), mēneša (EUR/kWh/d/mēn), dienas un pašreizējās dienas (EUR/kWh/d) standarta jaudas produkta tarifs izejas punktam no dabasgāzes krātuves.

64. Īstermiņa standarta jaudas produktu tarifus ieejas punktam no dabasgāzes krātuves dabasgāzes iesūkņēšanas laikā un izejas punktam uz dabasgāzes krātuvi dabasgāzes izņemšanas laikā aprēķina saskaņā ar šīs metodikas 63. punktā noteikto formulu;

65. Ceturkšņa, mēneša, dienas un pašreizējās dienas standarta jaudas produkta maksu par izejas punktam Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$K_{pārv\ (c,m,d,dl)} = \frac{K_{pārv} \times K_{(c,m,d,dl)} \times S_{(c,m,d,dl)}}{G} \times d$$

9. Atslēdzamās jaudas produktu tarifu aprēķins ieejas un izejas punktiem

66. Atslēdzamās jaudas gada produkta tarifu ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{at\ ie(g)} = T_{ie(g)} \times (1 - K_{pārs}),$$

kur:

$T_{at\ ie(g)}$ – atslēdzamās jaudas gada [EUR/kWh/d/gadā] produkta tarifs ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas.

67. Atslēdzamās jaudas ceturkšņa, mēneša, dienas un pašreizējās dienas produktu tarifu ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{at\ ie\ (c,m,d,dl)} = T_{ie\ (c,m,d,dl)} \times (1 - K_{pārs}) \times S_{(c,m,d,dl)},$$

kur:

$T_{at\ ie\ (c,m,d,dl)}$ – atslēdzamās jaudas ceturkšņa [EUR/kWh/d/cet], mēneša [EUR/kWh/d/mēn], dienas un pašreizējās dienas [EUR/kWh/d] produkta tarifs ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas.

68. Atslēdzamās jaudas gada produkta tarifu izejas punktiem uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{at\ iz(g)} = T_{iz(g)} \times (1 - K_{pārs})$$

kur:

$T_{at\ iz(g)}$ – atslēdzamās jaudas gada [EUR/kWh/d/gadā] produkta tarifs izejas punktiem uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu.

69. Atslēdzamās jaudas ceturkšņa, mēneša, dienas un pašreizējās dienas produktu tarifu izejas punktiem uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{at\ iz\ (c,m,d,dl)} = T_{iz\ (c,m,d,dl)} \times (1 - K_{pārs}) \times S_{(c,m,d,dl)}$$

kur:

$T_{at\ iz\ (c,m,d,dl)}$ – atslēdzamās jaudas ceturkšņa [EUR/kWh/d/cet], mēneša [EUR/kWh/d/mēn], dienas un pašreizējās dienas [EUR/kWh/d] produkta tarifs izejas punktiem uz citu pārvades ieejas-izejas sistēmu.

10. Atslēdzamās virtuālās pretplūsmas jaudas produktu tarifu aprēķins

70. Atslēdzamās virtuālās pretplūsmas jaudas gada produkta tarifu ieejas un izejas punktiem nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{p\ virt(ie,iz)\ (g)} = T_{(ie,iz)\ (g)} \times K_{virt},$$

kur:

$T_{p\ virt(ie,iz)\ (g)}$ – atslēdzamās virtuālās pretplūsmas jaudas gada [EUR/kWh/d/gadā] produkta tarifs ieejas vai izejas punktā;

K_{virt} – reizinātājs atslēdzamās jaudas īstermiņa virtuālās pretplūsmas produktiem.

71. Atslēdzamās virtuālās pretplūsmas jaudas ceturkšņa, mēneša, dienas un pašreizējās dienas produktu tarifu ieejas un izejas punktiem nosaka saskaņā ar šādu formulu:

$$T_{p\ virt\ (ie,iz)\ (c,m,d,dl)} = T_{(ie,iz)\ (c,m,d,dl)} \times K_{virt} ,$$

kur:

$T_{p\ virt\ (ie,iz)\ (c,m,d,dl)}$ – atslēdzamās virtuālās pretplūsmas jaudas, ceturkšņa [EUR/kWh/d/cet], mēneša [EUR/kWh/d/mēn], dienas un pašreizējās dienas [EUR/kWh/d] produktu tarifs ieejas vai izejas punktā.

11. Tarifu noteikšanas procedūra

11.1. Tarifu projekta izstrādāšana un iesniegšana

72. Tarifu projektu sistēmas operators izstrādā saskaņā ar šo metodiku, aprēķinot atļautos ieņēmumus, kuri nepieciešami jaudas rezervēšanas pakalpojuma sniegšanas izmaksu segšanai.
73. Sistēmas operators aprēķina tarifus tā, lai atļautie ieņēmumi nepārsniegtu sistēmas operatora pamatotās izmaksas, kas attiecinātas uz jaudas rezervēšanas pakalpojumu.
74. Sistēmas operators līdz regulatīvā perioda sākuma gada 1. martam rakstveidā un elektroniskā veidā (tarifu un to veidojošo izmaksu aprēķinus *Excel* formātā) iesniedz regulatoram izvērtēšanai:
- 74.1. tarifu aprēķinu, atļautos ieņēmumus un tiem atbilstošās izmaksas un sistēmas operatoru savstarpējo kompensāciju aprēķinu regulatīvajam periodam kopā ar minēto izmaksu pamatojumu, tajā skaitā izmaksu izmaiņu, salīdzinot ar iepriekšējo regulatīvo periodu, skaidrojumu, un izmaksas pamatojošiem dokumentiem saskaņā ar regulatora noteikumiem par tarifus veidojošo izmaksu pamatojumu, kā arī plānotos ieņēmumus un tiem atbilstošās izmaksas tarifu periodam;
- 74.2. informāciju par iepriekšējā regulatīvā perioda ieņēmumiem no jaudas rezervēšanas pakalpojuma un kopējām faktiskām pārvades sistēmas jaudas rezervēšanas pakalpojuma izmaksām.
75. Pārvades sistēmas operators izmaksas pamatojošos dokumentus iesniedz vienlaikus ar tarifu projektu, ja tarifu aprēķinā iekļautā izmaksu pozīcija ir palielinājusies vairāk nekā par 10 procentiem, salīdzinot ar spēkā esošajos tarifos iekļauto izmaksu pozīcijas apmēru.
76. Sistēmas operators var iesniegt regulatoram pamatotu pieprasījumu atļaut pašam noteikt tarifus saskaņā ar šo metodiku.

11.2. Tarifu projekta izvērtēšana

77. Regulators, izvērtējot tarifu projekta veidojošo izmaksu pamatojumu, apstiprina vai noraida tarifus, vai uzdod pārvades sistēmas operatoram veikt tarifu pārrēķinu, vai groza tarifu projektu, ja sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs tarifu projekta izvērtēšanas procesā likumā noteiktajā kārtībā un termiņā nesniedz regulatoram papildu informāciju par tarifus veidojošo izmaksu pamatojumu vai ja kāda no tarifus veidojošajām izmaksām ir ekonomiski nepamatota un regulators tarifu projekta izvērtēšanas laikā to var apliecināt citā tiesiskā ceļā.
78. Tarifu projekta izvērtēšanas laikā sistēmas operators var iesniegt tarifu projekta labojumus un papildinājumus.
79. Noteiktie tarifi ir spēkā, līdz stājas spēkā jauni noteiktie tarifi. Ja iepriekšējā tarifu periodā pārvades sistēmas operators ir izmantojis tiesības attiecināt regulatīvā rēķina atlikumu atbilstoši šīs metodikas 36.1. apakšpunktam, bet, aprēķinot nākamo regulatīvā rēķina atlikumu, neizmanto tiesības attiecināt regulatīvā rēķina atlikumu uz nākamo tarifu periodu, tad pārvades sistēmas operators nākamajā tarifu periodā piemērojamos tarifus

- aprēķina, izmantojot tos pašus lielumus, kas tika ņemti vērā lēmumā, kurš ir pieņemts, ievērojot šīs metodikas 74. un 77. punktā minēto kārtību. Pārvades sistēmas operatoram ir pienākums publicēt tarifus šīs metodikas 80.1. apakšpunktā minētajā kārtībā.
80. Sistēmas operators var noteikt tarifus tarifu periodiem esošā regulatīvā perioda ietvaros, ja regulators ir devis atļauju, atbilstoši Enerģētikas likuma 15. panta 1.¹ daļai. Šādā gadījumā sistēmas operators nosaka tarifus saskaņā ar šo metodiku, ievērojot turpmāk norādīto kārtību:
- 80.1. ja sistēmas operators nosaka jaunus tarifus, tad ne vēlāk kā divus mēnešus pirms gāzes gada sākuma, kad paredzēta jauno tarifu spēkā stāšanās, sistēmas operators publicē tarifus oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis". Vienlaikus sistēmas operators iesniedz regulatoram tarifus, pamatojumu tarifiem un informāciju par iepriekšējā tarifu perioda faktiskajiem ieņēmumiem, jauno tarifu prognozētos datus, kā arī salīdzinājuma tabulas, kurās norādītas plānoto ieņēmumu tarifu periodā un tiem atbilstošo izmaksu izmaiņas, un citus dokumentus, kuri pamato jauno tarifu nepieciešamību;
- 80.2. regulators 21 dienas laikā pēc tarifu saņemšanas izvērtē iesniegto tarifu atbilstību šai metodikai un iesniegto tarifu ekonomisko pamatojumu;
- 80.3. ja regulators 21 dienas laikā pēc tarifu saņemšanas nav pieņēmis lēmumu par iesniegto tarifu neatbilstību šai metodikai vai nav noraidījis tarifu ekonomisko pamatojumu, tad tarifi stājas spēkā attiecīgā gāzes gada pirmajā dienā;
- 80.4. ja regulators 21 dienas laikā pēc tarifu saņemšanas pieņem lēmumu par iesniegto tarifu neatbilstību šai metodikai vai noraida tarifu ekonomisko pamatojumu, tad tarifi nestājas spēkā attiecīgā gāzes gada pirmajā dienā. Pieņemto lēmumu regulators septiņu dienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas nosūta sistēmas operatoram un publicē oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" paziņojumu par pieņemto lēmumu, kurā atsauc tarifu spēkā stāšanos.
81. Apstiprinot tarifus, regulators var noteikt tarifu piemērošanas kārtību regulatīvajā un tarifu periodā.

12. Noslēguma jautājumi

82. Ja pārvades sistēmas operators regulatīvajā periodā, kas noteikts ar regulatora 2023. gada 26. oktobra lēmumu Nr. 119 "Par akciju sabiedrības "Conexus Baltic Grid" dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifiem", ir īstenojis efektivitātes uzlabošanas pasākumus un saskaņā ar tiem attiecīgā regulatīvā perioda tarifu projekta aprēķinā ņēmis vērā šīs metodikas 11. punktā minēto izmaksu efektivitātes koeficientu, pārvades sistēmas operatoram ir tiesības samazināt šīs metodikas 38. punktā minētajā kārtībā noteikto regulatīvā rēķina atlikumu apmērā, kas nepārsniedz 50% no faktiskā izmaksu ietaupījuma, kurš noteikts, ņemot vērā ar efektivitātes uzlabošanas pasākumiem saistītās papildu izmaksas un gūto izmaksu ietaupījumu.
83. Šīs metodikas 31. un 38. punktā minēto pielikumu aizpilda un iesniedz, sākot ar regulatīvo periodu, kas sākas 2026. gadā. Informāciju par regulatīvā rēķina atlikumu un tā pamatojumu, kas saskaņā ar šīs metodikas 38. punktu iesniedzami kopā ar tarifu projektu, kura regulatīvais periods sāksies 2026. gadā, sistēmas operators iesniedz brīvā formā, neizmantojot šīs metodikas pielikumu.
84. Atzīt par spēku zaudējušu Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2023. gada 13. jūlija lēmumu Nr. 1/7 "Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika" (Latvijas Vēstnesis 2023, 135. nr.).
85. Metodika stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".

2. pielikums Konsultāciju dokumentam par
dabaszāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku

PROVIZORISKIE ĪSTERMIŅA KONSTANTĀS JAUDAS PRODUKTU TARIFI tarifu periodam 01.10.2026.–30.09.2028.

Produkts	Jaudas vienības	Dienu skaits periodā	Tarifi par rezervēto jaudas vienību, EUR, bez PVN			
			Ieejas punkti		Izejas punkti	
			No citas valsts pārvades sistēmas Tie	No dabaszāzes krātuves Tie kr	Uz citas valsts pārvades sistēmu Tiz	Uz dabaszāzes krātuvi Tiz kr

Ceturkšņa jaudas produkts

1. ceturksnis	kWh / dienā / ceturksnī	90	0,0387239	0,0000000	0,0387239	0,0000000
2. ceturksnis		91	0,0391542	0,0000000	0,0391542	0,0000000
3. ceturksnis		92	0,0395844	0,0000000	0,0395844	0,0000000
4. ceturksnis		92	0,0395844	0,0000000	0,0395844	0,0000000

Mēneša, dienas un pašreizējās dienas jaudas produkts

		Dienu skaits periodā	Mēnesis Tie m	Diena Tie d	Pašreizējā diena Tie dl	Mēnesis Tie m	Diena Tie d	Pašreizējā diena Tie dl	Mēnesis Tiz m	Diena Tiz d	Pašreizējā diena Tiz dl	Mēnesis Tiz m	Diena Tiz d	Pašreizējā diena Tiz dl
Janvāris	Mēnesis - kWh / dienā / mēnesī	31	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Februāris		28	0,0136903	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0136903	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Marts		31	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Aprīlis	Diena, Pašreizējā diena	30	0,0146682	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0146682	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Maijs		31	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Jūnijs		30	0,0146682	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0146682	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Jūlijs	- kWh / dienā	31	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Augusts		31	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Septembris		30	0,0146682	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0146682	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Oktobris		31	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Novembris		30	0,0146682	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0146682	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Decembris		31	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0151571	0,0005867	0,0006650	0,0000000	0,0000000	0,0000000

Īstermiņa standarta jaudas produktu reizinātāji

K_c	1,10
K_m	1,25
K_d	1,50
K_{dl}	1,70

Sezonālo standarta jaudas produktu reizinātāji

Sc	1,00	Q1; Q4	Q1; Q4
Sm	1,00	Jan, Feb,	Jan, Feb,
Sd	1,00	Mar, Apr,	Mar, Apr,
Sdl	1,00	Nov, Dec	Nov, Dec

3. pielikums Konsultāciju dokumentam par dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku

PROVIZORISKIE ATSLĒDZAMĀS JAUDAS TARIFI tarifu periodam 01.10.2026.–30.09.2028.

Produkts	Jaudas vienības	Dienu skaits periodā	Tarifi par rezervēto jaudas vienību, EUR, bez PVN											
			Ieejas punkti		Izejas punkti									
			No citas valsts pārvades sistēmas Tat ie	No dabasgāzes krātuves Tie kr	Uz citas valsts pārvades sistēmu Tat iz	Uz dabasgāzes krātuvi Tiz kr								
Gada jaudas produkts	kWh / dienā / gadā	365	0,1356315	0,0000000	0,1356315	0,0000000								
Ceturkšņa jaudas produkts														
1. ceturksnis	kWh / dienā / ceturksnī	90	0,0367877	0,0000000	0,0367877	0,0000000								
2. ceturksnis		91	0,0371965	0,0000000	0,0371965	0,0000000								
3. ceturksnis		92	0,0376052	0,0000000	0,0376052	0,0000000								
4. ceturksnis		92	0,0376052	0,0000000	0,0376052	0,0000000								
Mēneša, dienas un pašreizējās dienas jaudas produkts														
	Mēnesis - kWh / dienā / mēnesī Diena, Pašreizējā diena - kWh / dienā	Dienu skaits periodā	Mēnesis Tat ie m	Diena Tat ie d	Pašreizējā diena Tat ie dl	Mēnesis Tie m	Diena Tie d	Pašreizējā diena Tie dl	Mēnesis Tat iz m	Diena Tat iz d	Pašreizējā diena Tat iz dl	Mēnesis Tiz m	Diena Tiz d	Pašreizējā diena Tiz dl
Janvāris		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Februāris		28	0,0130058	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0130058	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Marts		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Aprīlis		30	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Maijs		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Jūnijs		30	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Jūlijs		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Augusts		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Septembris		30	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Oktobris		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Novembris		30	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Decembris		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000

Pārvades sistēmas ieejas un izejas punktu pārslogdes reizinātājs

K_{pārs}	0,05
-------------------------	------

4. pielikums Konsultāciju dokumentam par
dabaszāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku

PROVIZORISKIE ATSLĒDZAMĀS VIRTUĀLĀS PRETPLŪSMAS JAUDAS TARIFI tarifu periodam 01.10.2026.–30.09.2028.

Produkts	Jaudas vienības	Dienu skaits periodā	Tarifi par rezervēto jaudas vienību, EUR, bez PVN											
			Ieejas punkti		Izejas punkti									
			No citas valsts pārvades sistēmas Tp virt ie	No dabasgāzes krātuves Tp virt ie kr	Uz citas valsts pārvades sistēmu T p virt iz	Uz dabasgāzes krātuvi Tp virt iz kr								
Gada jaudas produkts	kWh / dienā / gadā	365	0,1356315	0,0000000	0,1356315	0,0000000								
Ceturkšņa jaudas produkts														
1. ceturksnis	kWh / dienā / ceturksnī	90	0,0367877	0,0000000	0,0367877	0,0000000								
2. ceturksnis		91	0,0371965	0,0000000	0,0371965	0,0000000								
3. ceturksnis		92	0,0376052	0,0000000	0,0376052	0,0000000								
4. ceturksnis		92	0,0376052	0,0000000	0,0376052	0,0000000								
Mēneša, dienas un pašreizējās dienas jaudas produkts														
	Mēnesis - kWh / dienā / mēnesī Diena, Pašreizējā diena - kWh / dienā	Dienu skaits periodā	Mēnesis Tp virt ie m	Diena Tp virt ie d	Pašreizējā diena Tp virt ie dl	Mēnesis Tp virt ie kr m	Diena Tp virt ie kr d	Pašreizējā diena Tp virt ie kr dl	Mēnesis Tp virt iz m	Diena Tp virt iz d	Pašreizējā diena Tp virt iz dl	Mēnesis Tp virt iz kr m	Diena Tp virt iz kr d	Pašreizējā diena Tp virt iz kr dl
Janvāris		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Februāris		28	0,0130058	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0130058	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Marts		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Aprīlis		30	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Maijs		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Jūnijs		30	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Jūlijs		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Augusts		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Septembris		30	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Oktobris		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Novembris		30	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0139347	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000
Decembris		31	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0143992	0,0005574	0,0006317	0,0000000	0,0000000	0,0000000

Atslēdzamās jaudas produktu reizinātājs pretplūsmas pakalpojumam

K_{virt}	0,95
-------------------------	------

5. pielikums Konsultāciju dokumentam par
dabaszāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku

PROVIZORISKIE ĪSTERMIŅA KONSTANTĀS JAUDAS PRODUKTU TARIFI par izejas punkta
Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu tarifu periodam 01.10.2026.–30.09.2028.

Produkts	Jaudas vienības	Dienu skaits periodā	Tarifi par rezervēto jaudas vienību, EUR, bez PVN
----------	-----------------	----------------------	---

Ceturkšņa jaudas produkts

1. ceturksnis	kWh / dienā / ceturksnī	90	0,0009407
2. ceturksnis		91	0,0009512
3. ceturksnis		92	0,0009616
4. ceturksnis		92	0,0009616

Mēneša, dienas un pašreizējās dienas jaudas produkts

		Dienu skaits periodā	Mēnesis Tie m	Diena Tie d	Pašreizējā diena Tie dl
Janvāris	Mēnesis - kWh / dienā / mēnesī	31	0,0003682	0,0000143	0,0000162
Februāris		28	0,0003326	0,0000143	0,0000162
Marts		31	0,0003682	0,0000143	0,0000162
Aprīlis	Diena, Pašreizējā diena - kWh / dienā	30	0,0003563	0,0000143	0,0000162
Maijs		31	0,0003682	0,0000143	0,0000162
Jūnijs		30	0,0003563	0,0000143	0,0000162
Jūlijs		31	0,0003682	0,0000143	0,0000162
Augusts		31	0,0003682	0,0000143	0,0000162
Septembris		30	0,0003563	0,0000143	0,0000162
Oktobris		31	0,0003682	0,0000143	0,0000162
Novembris		30	0,0003563	0,0000143	0,0000162
Decembris		31	0,0003682	0,0000143	0,0000162

Īstermiņa standarta jaudas produktu reizinātāji

K_c	1,10
K_m	1,25
K_d	1,50
K_{dl}	1,70

Sezonālo standarta jaudas produktu reizinātāji

Sc	1,00	Q1; Q4	Q1; Q4
Sm	1,00	Jan, Feb,	Jan, Feb,
Sd	1,00	Mar, Apr,	Mar, Apr,
Sdl	1,00	Nov, Dec	Nov, Dec